مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱

Urban managment
No.68 Autumn 2022

۵۷-۷۸

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۲۲ تاریخ پذیرش نهایی : ۱۴۰۱/۰۹/۲۷

تحلیلی بر تأثیر گردشگری اجتماع‌محور در توسعه روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان از دید جامعه محلی[1]

فاطمه دهقانی: دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران
غلامرضا جعفری نیا*: دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران
علی شمس‌الدینی: استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

چکیده

هدف: یکی از عوامل مؤثر در توسعه روستایی، توسعه گردشگری است؛ زیرا توسعه گردشگری می‌تواند با خلق فرصت‌های جدید اشتغال و درآمد، نقش مؤثری در بهبود وضع اقتصادی روستاها داشته باشد. گردشگری به‌عنوان یکی از صنایع، از بخش‌های با رشد اقتصادی بسیار بالا در جهان، بخصوص در کشورهای درحال‌توسعه است. گردشگری یکی از راهبردهای ویژه توسعه روستایی برای ورود ارز و ایجاد شغل و حمایت از رشد همه‌جانبه است؛ و به دلیل اثرات چشمگیری که فعالیت‌های گردشگری در اقتصاد مناطق پذیرنده گردشگران برجای می‌گذارد به‌عنوان یک راهبرد اساسی موردتوجه است. به‌ویژه گردشگری اجتماع‌محور که از آن به‌عنوان CBT یاد می‌شود این نوع از گردشگری بر اساس رویکرد مشارکتی شکل گرفته است، گردشگری اجتماع‌محور مشارکت فعّال جامعه در برنامه‌ریزی گردشگری را تسهیل می‌کند، روابط متقابل میان گردشگران و جامعه را افزایش می‌دهد و میراث فرهنگی و طبیعی منطقه را حفظ می‌کند. بر همین اساس هدف این پژوهش تحلیلی بر تأثیر گردشگری اجتماع‌محور در توسعه روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان از دید جامعه محلی است.

روش: روش پژوهش این تحقیق توصیفی- تحلیلی و نوع آن پیمایشی است. ساکنان روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان جامعهٔ آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند. نمونه آماری این پژوهش از طریق فرمول کوکران به تعداد ۴۰۰ نفر تعیین شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد بین گردشگری اجتماع‌محور بر توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان تأثیرگذار است.

واژگان کلیدی: گردشگری، گردشگری اجتماع‌محور، توسعه روستایی، روستاهای ساحلی، جامعه محلی.

An analysis on the impact of community-oriented tourism in the development of the coastal villages of Tangestan city from the perspective of the local community

Abstract

Objective: One of the effective factors in rural development is the development of tourism; because the development of tourism can play an effective role in improving the economic situation of villages by creating new employment and income opportunities. Tourism, as one of the industries, is one of the sectors with very high economic growth in the world, especially in developing countries. Tourism is one of the special strategies of rural development to bring foreign currency and create jobs and support all-round growth. It is considered as a basic strategy because of the significant effects that tourism activities have on the economy of regions that receive tourists. Especially community-oriented tourism, which is referred to as CBT, this type of tourism is based on a participatory approach, community-oriented tourism facilitates the active participation of the community in tourism planning, increases mutual relations between tourists and the community, and the heritage preserves the cultural and natural environment of the region. Accordingly, the purpose of this research is to analyze the impact of community-oriented tourism in the development of coastal villages in Tangestan city from the perspective of the local community.

Method: The research method of this research is descriptive-analytical and its type is survey. Residents of the coastal villages of Tangestan constitute the statistics of this research. The statistical sample of this research was determined by Cochran's formula to the number of 400 people. The results of the research show that the tourism community plays a role in the economic, social, cultural and environmental development of the coastal villages of Tangestan.

Keyword: tourism, tourism community, rural development, coastal villages, local community.

* نویسنده مسؤول jafarinia_reza@iaubushehr.ac.ir

۱-این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دکتری جامعه‌شناسی نویسنده اول با عنوان ارزیابی تأثیر گردشگری اجتماع‌محور بر توسعه روستایی (مورد مطالعه: روستاهای ساحلی استان بوشهر) است.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

مقدمه و بیان مسئله

در سال‌های اخیر، با گسترش وسایل ارتباطی، بهبود زیرساخت‌ها و افزایش فرصت‌های سفر در تمامی فصول، گردشگری اثرات قابل‌توجهی بر کیفیت زندگی ذینفعان محلی گذاشته است. ذینفعان محلی به‌مثابه کنشگران فعالیت‌های گردشگری بیشترین نقش را در توسعه پایدار سکونت‌گاه‌های روستایی دارند Giampiccoli (& Saaymann,2017:2)؛ و مشارکت جامعه محلی یکی از اصول توسعه گردشگری پایدار است. با توجه به اینکه، نواحی روستایی، عموماً از سطوح فقیر، سطوح کم فعالیت‌های اقتصادی غیر زراعی، توسعه کم زیرساختارها، کاهش جمعیت، کاهش نیروی کار ماهر و عدم وجود سیاست توسعه‌ای مشخص، رنج می‌برند، توسعه گردشگری در نواحی روستایی می‌تواند به کاهش یا از بین بردن این مشکلات کمک نماید و زمینه‌ساز رشد اقتصادی، متنوع سازی اقتصاد روستایی، ایجاد اشتغال و درآمد، کاهش مهاجرت‌های خارجی، امکان جمعیت‌پذیری و بهبود زیر ساختارها در مناطق روستایی شود (Holland & et al,2003: 4). توسعه گردشگری در بسیاری از کشورهای درحال‌توسعه به‌عنوان راهبردی مؤثر برای توسعه اقتصادی و اجتماعی روستاها محسوب می‌شود؛ که موجب بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی روستاها خواهد شد (لطفی و همکاران، ۱۳۹۲،۷۷). گردشگری در حکم صنعتی پویا، تأثیر مهمی در نیل به توسعهٔ پایدار در جوامع گوناگون دارد به‌طوری که با توجه به آثار بی‌شمار و ارتباط پیچیدهٔ آن با سایر بخش‌های اقتصادی، نه‌تنها در نقش موتور محرک رشد عمل می‌کند، بلکه به‌عنوان ایجادکننده فرصت‌های اشتغال و درآمد نیز مطرح است (محمد زاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۵). در واقع، گردشگری روستایی یکی از مفاهیم و اشکال توسعه است که در آن از منابع و جذابیت‌های محیطی و تاریخی موجود در مناطق روستایی استفاده می‌شود (شمس‌الدینی، ۱۳۹۸: ۹۶). امروزه بخش گردشگری به یکی از بخش‌هایی تبدیل شده است که از رشد اقتصادی حمایت می‌کند و روشی مؤثر برای کاهش فقر و نابرابری است (Yunikawati ,2021:232).

بنابراین باید در این رابطه به توسعه‌ی پایدار گردشگری توجه نمود که در آن توازن و تعادل، حفظ ارزش‌ها و اهمیت اخلاقیات و مبانی اقتصاد و منافع اقتصادی مدنظر قرار گرفته شده است و تلاش بر این است که توسعه‌ای همه‌جانبه و متعادل جایگزین نگاه کاملاً اقتصادی و منفعت‌گرایانه شود (الوانی و پیروزبخت، ۱۳۸۵). برای حصول پایداری در گردشگری روستای و همچنین مشارکت در اقتصاد ملی، رضایتمندی ساکنان محلی و گردشگران امری حیاتی است. انجام ارزیابی از میزان رضایتمندی گردشگران در مقصدهای گردشگری روستایی به فعالان گردشگری روستایی کمک شایانی می‌کند تا دریافت بهتری از دیدگاه گردشگران داشته باشند و تلاش‌هایشان را جهت ایجاد تجربه‌های مثبت برای گردشگران متمرکز نمایند (کرمی و دهکردی و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۸۲). امروزه یکی از مقصدهای موردعلاقه گردشگران مناطق ساحلی است. مناطق ساحلی دارای عملکردهای مختلفی هستند، برخی از این عملکردها مانند صید و صیادی، تجارت در قلمروِ بومی و برخی از جمله گردشگری دارای آثار و پیامدهای است که حتی در بعد ملی نیز مطرح هستند؛ که از دید برنامه ریزان توسعه، توسعه گردشگری در نواحی ساحلی آثار متفاوت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، کالبدی و زیست‌محیطی را در پی دارد و به تبع آن، محیط گردشگری نیز تأثیرات فراوانی از این توسعه می‌پذیرد. کشور ایران با دارا بودن حدود ۵۸۰۰ کیلومتر نوار ساحلی در خلیج‌فارس، دریاهای عمان و خزر، سهم بسیار ناچیزی از درآمدهای گردشگری دریایی جهان و خاورمیانه را به خود اختصاص داده. ازاین‌رو با توسعه فعالیت‌های گردشگری و شناساندن بخشی از جاذبه‌های جهانگردی ایران به خصوص در روستاها، می‌توان به بهبود و ارتقای سطح این فضاها کمک شایانی کرد و برای بهسازی و بازسازی کالبد اقتصادی و اجتماعی آن‌ها گام‌های مؤثری برداشت و با توسعه گردشگری روستایی به اقتصاد ملی کشور کمک کرد. (شمس‌الدینی، ۱۳۹۸: ۱۰۶). سواحل استان بوشهر یکی از ظرفیت‌های بسیار مناسب گردشگری است که هرساله پذیرای گردشگران بسیاری از سراسر کشور و گردشگران خارجی است که به این استان سفر می‌کنند. وجود چشم‌اندازهای متنوعی از سواحل صخره‌ای و ماسه‌ای در محل تلاقی زاگرس جنوبی با خلیج‌فارس تا شن زارهای روشن جزایر، جنگل‌های مانگرو (حرا) تالاب‌ها، مرغزارهای دریایی و آبسنگ‌های مرجانی، صنایع‌دستی، صنایع عظیمی چون نفت و گاز، پتروشیمی و نیروگاه هسته‌ای، جاذبه‌های فرهنگی و تجاری ...این منطقه را به پتانسیل مناسبی برای مقصد گردشگران داخلی و خارجی تبدیل نموده است. هم‌جواری با دریا باعث شده است تا زندگی مردم تحت تأثیر دریا قرار گیرد و بسیاری از اهالی از طریق فعالیت‌های صید و صیادی، تجارت دریایی، پرورش آبزیان ...به امرارمعاش بپردازند؛ که همگی به‌طور مستقیم به دریا وابسته است. در کنار این فعالیت‌ها، گردشگری ساحلی یکی از ظرفیت‌های بسیار خوب استان بوشهر و منطقه مورد مطالعه یعنی شهرستان تنگستان است که می‌تواند در کنار سایر فعالیت‌های مرتبط در اشتغال و توسعه شهرستان نقش مؤثری داشته باشد. در صورتی که اقدامات مؤثر و دقیقی جهت برنامه‌ریزی صحیح و استفاده بهینه از توان گردشگری در منطقه صورت گیرد می‌توان از آن به‌عنوان راهبرد و فرصت جدید برای تسهیل توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی منطقه موردنظر استفاده نمود. رویکرد گردشگری اجتماع‌محور با این دیدگاه که مدیران اصلی گردشگری می‌توانند همان ساکنان و مردمان محلی باشند، می‌تواند توسعه اقتصادی، اجتماعی ـ فرهنگی و زیست‌محیطی مناطق را موجب گردد. مشکلات ناشی از الگوهای سنتی توسعه گردشگری از طریق تجارب جهانی، تحقق توسعه پایدار گردشگری را به سمت الگوی توسعه گردشگری جامعه‌محور هدایت کرده است. الگوی گردشگری جامعه‌محور با توسعه پایدار گردشگری مرتبط است، زیرا هر دو از منابع

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

طبیعی و فرهنگی مشترکی استفاده می‌کنند (امین زاده گوهر ریزی، ۱۳۹۰: ۱۹). به علاوه، حمایت جامعه محلی برای موفقیت برنامه‌های طولانی‌مدت توسعه گردشگری ضروری است و نیاز به حضور جامعه محلی در تمام فعالیت‌های گردشگری در برنامه‌ریزی‌های مدیریت UNDP مرتبط با گردشگری حس می‌شود(Godfrey, & Clarke,200:5) .

با توجه به استقبال مردم به سمت این صنعت سودآور این پژوهش به دنبال تحلیل و ارزیابی اثرات گردشگری اجتماع‌محور در توسعه شهرستان تنگستان است که از دید جامعه محلی به بررسی این موضوع می‌پردازد.

پیشینه پژوهش

امروزه گردشگری روستایی از مردمی‌ترین اشکال گردشگری محسوب می‌شود. جاذبه‌ها، امکانات و قابلیت‌های توسعه گردشگری در نواحی روستایی کشور ما بسیار متنوع و گسترده است و سابقه سفر و گردشگری روستایی قدمتی دیرینه دارد مطالعات زیادی در حوزه گردشگری روستایی انجام گرفته است اما در خصوص موضوع گردشگری جامع محور به‌ویژه در مناطق ساحلی مطالعات موردی و محدود می‌باشد که در اینجا به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌شود.

علیزاده و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای به ارزیابی و تعیین راهبردهای توسعه گردشگری پایدار در نواحی ساحلی بخش‌هایی از استان هرمزگان با تمرکز بر گردشگری طبیعت‌محور پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که راهبردهایی مانند تهیه نمودن تجهیزات و تسهیلات مطلوب گردشگری طبیعت‌محور در سواحل، تخصیص تجهیزات مناسب برای تفریحات و ورزش‌های مبتنی بر محیط دریایی و همچنین تشویق گردشگران علاقه‌مندان به طبیعت در استان‌های اطراف و همچنین کشورهای منطقه دارای بیشترین اهمیت و امتیاز می‌باشند. امامی و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله تبیین نقش مؤلفه‌های مؤثر بر توسعه گردشگری اجتماع‌محور (مطالعه موردی: روستاهای استان گیلان) به بررسی نقش متغیرهای کلان توسعه بر گردشگری روستایی اجتماع‌محور در استان گیلان پرداخته است بر اساس نتایج تحقیق، چهار شاخص اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی و مدیریتی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر شاخص توسعه‌ی گردشگری اجتماع‌محور می‌گذارند. صمدی طاری و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای به بررسی شرایط مدیریت راهبردی توسعه پایدار گردشگری در مناطق ساحلی با استفاده از مدلSWOT و ماتریس QSPM در استان مازندران پرداختند. نتایج مطالعه نشان داد که اولویت اول در راستای اهداف مدیریت راهبردی مناطق گردشگری ساحلی، راهبرد هدایت توسعه گردشگری ساحلی در منطقه بر اساس استقرار مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی می‌باشد. رمضان نژاد و رکن‌الدین افتخاری (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای به توسعه گردشگری سواحل نزدیک مناطق روستایی در استان گیلان پرداختند نتایج نشان داده که به ترتیب مواردی مانند واگذاری امور گردشگری ساحلی به سازمان‌ها و مؤسسات مربوطه برای مدیریت و برنامه‌ریزی، توجه به مدیریت و بازاریابی کارآمد و اثربخش، برگزاری همایش‌ها، کارگاه‌ها و دوره‌های کوتاه‌مدت آموزشی مرتبط با گردشگری ساحلی برای جوامع میزبان، تشویق سرمایه‌گذاران به خصوص در بخش خصوصی برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری و تشکیل کمپین‌های مردمی برای آموزش و ارتقاء فرهنگ حفظ محیط‌زیست سواحل از اهمیت به سزایی برخوردار هستند. عینالی و دیگران (۱۳۹۷) در مقاله ارزیابی نقش گردشگری روستایی در توسعه پایدار جوامع محلی مورد مطالعه: روستاهای هدف گردشگری استان زنجان به بررسی تأثیرات توسعه گردشگری بر اجتماعات محلی پرداخته و گردشگری روستایی را به‌عنوان یکی از سیاست‌های کارآمد برای دست‌یابی به توسعه اجتماعی – اقتصادی و تجدید حیات مناطق روستایی موردتوجه دانسته است؛ و عنوان داشته گردشگری روستایی به‌عنوان منبع مؤثر درآمد و بهبود اشتغال مطرح است. ضرغام بروجنی و بذرافشان (۱۳۹۵) در مقاله میزان موفقیت توسعه گردشگری جامعه‌محور روستایی از دید جامعه محلی در روستای آسیاب‌سر، شهرستان بهشهر، مطرح می‌نمایند، گردشگری جامعه‌محور در جست‌وجوی ایجاد منافع اقتصادی برای جامعه محلی، حفاظت از منابع طبیعی و فرهنگ محلی، بهبود کیفیت زندگی و توانمندسازی جامعه محلی به‌منظور رفع نیازهای نسل‌های حال و آینده است؛ که با وجود مزایای بسیار این نوع از گردشگری، به خصوص در کشورهای درحال‌توسعه، اجرای آن در عمل با مشکلاتی همراه است.

یونیکاواتی[1] و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی تحت عنوان آیا گردشگری اجتماع‌محور می‌تواند از گردشگری پایدار در روستای سنتی اوسینگ حمایت کند؟ نتایج نشان می‌دهد که سیاست‌ها و حمایت‌های دولت در این‌روستا مطابق با اصول گردشگری اجتماع‌محور است و برنامه‌های که در زمینه آموزش جامعه محلی داشته در توسعه گردشگری پایدار مؤثر بوده است. همچنین سرمایه‌گذاری بخش خصوصی هم در این زمینه مؤثر بوده است.

ناوارو–مارتینز[2] و همکاران (۲۰۲۰) از مدل SWOT به‌منظور حمایت از تنوع زیستی و گردشگری پایدار در سواحل پارک ملی کاگوانس واقع در کشور کوبا استفاده نمودند. در این مطالعه نقاط قوت و فرصت‌های شناسایی شده برای پارک ملی اهمیت بیشتری از نقاط ضعف و تهدیدهای موجود داشته‌اند. براساس تحلیل صورت گرفته توسط مدل SWOT مشخص شد که این منطقه دارای قابلیت‌های بالایی برای گردشگری و فعالیت‌های آموزشی است.

مالیک[3] و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به ارائه راهکارهایی برای توسعه گردشگری پایدار با استفاده از رویکردهایSWOT

1- Yunikawati
2- Navarro-Martinez
3- Mallick

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

و QSPM در منطقه ساحلی تامیل نادو[1] در هندوستان پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که این منطقه در رابطه با اسکان بازدیدکنندگان و آلودگی‌های محیط‌زیستی با مشکلاتی روبرو است و اگر دولت محلی می‌خواهد از طریق برخی استراتژی‌های مناسب و مشخص توسعه گردشگری را ترویج دهد، باید روی نقاط ضعف و فرصت‌هایی برنامه‌ریزی کند که اثرات نامطلوب محیط‌زیستی را کاهش داده و کیفیت خدمات را ارائه دهد.

زیلینسکی[2] و دیگران (۲۰۲۰) در مقاله چرا گردشگری جامع محور و گردشگری روستایی در کشورهای توسعه‌یافته و درحال‌توسعه عملکرد متفاوتی دارد. نتیجه می‌گیرد؛ بسیاری از استراتژی‌های گردش محوری که در کشورهای درحال‌توسعه در دست اجرا هستند معمولاً به‌صورت پروژه محور و تجربه کشورهای توسعه‌یافته است ولی اینکه تا چه میزان می‌توانند موفق باشند نیاز به مطالعه دارند زیرا منابع مالی گردشگری در کشورهای توسعه‌یافته از طریق ابتکارت شخصی تأمین می‌شود ولی در کشورهای درحال‌توسعه مردم محلی توان مالی و ظرفیت‌های محدودی دارند.

لیو[3] و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای به ارزیابی توسعه گردشگری ساحلی در منطقه اقتصادی شبه‌جزیره شاندونگ[4] در کشور چین پرداختند و با استفاده از مدل SWOT شدت نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای گردشگری ساحلی را در این منطقه محاسبه نمودند. نتایج مطالعه نشان داد که استراتژی پیشگام استفاده از فرصت‌ها باید به‌طور فعالانه اجرا شود و تمرکز بر اجرای استراتژی‌های تهاجمی، محافظه‌کارانه، رقابتی–تنوع و تدافعی باید به‌طور شفاف مدنظر قرار گیرد.

آمبرکرافتس و همکارانش (۲۰۱۰) به بررسی نقش دولت محلی در گردشگری در بریتیش کلمبیا پرداختند. طبق این مطالعه دولت‌های محلی نقش مهمی را در جذب گردشگر ایفا می‌کنند. در این مطالعه با بررسی نقاط ضعف در زمینه گردشگری، توصیه‌های مربوط به نقش دولت محلی در گردشگری را ارائه کرد. ایده‌ها شامل: داشتن برنامه‌ریزی، روشن کردن مسؤولیت‌های گردشگری در سطح محلی، ادغام گردشگری به‌طور کامل در توسعه‌ی اقتصادی می‌باشد.

مباحث نظری پژوهش

توسعه روستایی، جزیی از برنامه‌ی توسعه هر کشوری است که برای دگرگون‌سازی ساخت اجتماعی – اقتصادی جامعه روستایی بکار می‌رود. فرایندی که با بهره‌گیری از سازوکارهایی چون برنامه‌ریزی، سازماندهی، تقویت خوداتکایی فردی و جمعی و ایجاد دگرگونی مناسب در ساختارهای ذهنی و عینی روستاییان تلاش می‌کند که در آن‌ها قدرت، توان و اختیار بهره‌گیری از قابلیت‌ها و منابع در اختیارشان را تقویت کند تا به‌واسطه آن بتوانند وضعیت موجودشان را به وضعیت مناسب و مطلوب‌تر تغییر دهند (ازکیا، ۱۳۸۱: ۷۶). از آنجا که روستا و مردم ساکن در آن‌ها دارای شرایط، امکانات و مسایل خاص خود هستند و با توجه به مشکلات اقتصادی روستاییان و گسترش روزافزون مهاجرت‌های روستایی و افول فعالیت‌های کشاورزی در نواحی روستایی، نیاز به فعالیت جایگزین و درعین‌حال مکمل برای کشاورزی در نواحی روستایی احساس می‌شود (Sharpley,2002:234). یکی از راهبردهای که اخیراً در اغلب کشورهای جهان موردتوجه قرار گرفته و حتی در برخی از کشورها به اجرا درآمده است و نتایج مثبت به همراه داشته است، توسعه و گسترش گردشگری در نواحی روستایی می‌باشد. گردشگری در نواحی روستایی، محرکی برای افزایش تولیدات جامعه روستایی است و سبب ایجاد فرصت‌های شغلی جدید برای روستاییان به‌ویژه جوانان می‌شود همچنین موجب پیشگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها و حفظ توان تولیدی روستا می‌شود و درنهایت موجب توسعه پایدار اقتصادی در روستا می‌گردد. (قدیری معصوم و همکاران، ۱۳۸۹، ۱۰۷) پایداری به نحوی گسترده به‌عنوان رویکردی بنیادین، برای هر نوع توسعه از جمله توسعه گردشگری پذیرفته شده و در مباحث سیاسی و محیطی، گردشگری پایدار به‌عنوان مفهومی نو، برای مقابله با آثار مخرب توسعه گردشگری مطرح گردیده است. به این ترتیب، مفهوم توسعه پایدار گردشگری، ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی را در برمی‌گیرد. این مفهوم اشاره به این امر دارد که توسعه گردشگری به شکل سنتی برای محیط‌های طبیعی، اجتماعی و اقتصادی آثار منفی در بردارد و ادامه رویه‌های غلط، آسیب‌های جدی به محیط وارد می‌آورد (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۸۹: ۳۷). پایداری همچنین به توانایی جامعه، اکوسیستم و ... برای تداوم کارکرد در آینده نامحدود، بدون تحلیل رفتن منابعی که سیستم به آن وابسته است اطلاق می‌شود.(Gilmanr,1996:1)

هدف اصلی توسعه پایدار، تأمین نیازهای اساسی، بهبود، ارتقاء سطح زندگی برای همه، حفظ و اداره بهتر اکوسیستم‌ها و آینده‌ای امن‌تر و سعادتمندتر ذکر شده است. (محمدی حمیدی و سبحانی، ۱۳۹۷: ۱۰۱). این بعد از توسعه همواره اثرات قابل‌توجهی را در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی شکل داده است (Balan & Burghelea,2015:276). به‌گونه‌ای که امروزه در بسیاری از نواحی روستایی، گردشگری از حالت انفعالی به عاملی پویا و مؤثر بر تغییرات و کنترل چشم‌انداز اجتماعات روستایی، تبدیل شده است. ماهیت این تغییرات، توجه فزاینده‌ای را به کارکرد گردشگری و فراغتی در نواحی روستایی معطوف داشته است (Butler et al, 1988: 3). توسعه پایدار گردشگری توسعه‌ای است که در آن توازن و تعادل، حفظ ارزش‌ها و کیفیت اخلاقیات و اصول اقتصادی و نیز مزیت‌های اقتصادی همه به همراه هم دیده شده و کوشش می‌شود تا توسعه‌ای متعالی و متعادل و همه‌جانبه جایگزین توسعه صرفاً اقتصادی گردد. در

1-Tamil Nadu
2- Zielinsk
3- Liu
4- Shandong Peninsula

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

این دیدگاه توسعه گردشگری با استفاده از منابع موجود به‌گونه‌ای است که ضمن پاسخ دادن به نیازهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ضوابط قانونی جامعه و انتظارات گردشگران بتوان وحدت و یکپارچگی، هویت فرهنگی، تعادل اقتصادی و رفاه مردم محلی را تأمین کرد (الوانی،۱۳۷۲: ۱۰)

باتلر بر این اعتقاد بود که گردشگری پایدار با تمرکز بر جوامع بومی معنا دارد و برای رسیدن به پایداری می‌بایست به گردشگران، ساکنان محلی و جاذبه‌های طبیعی ارزش داد (Butler, 1998:4). در واقع اصول گردشگری پایدار بر حفظ و بهره بردن از سیستم‌های منابع انسانی و طبیعی در طی زمان استوار است (سجادی و همکاران، ۱۳۹۷). انتقادات زیادی در ارتباط با توسعه گردشگری پایدار توسّط محققان مطرح است. برخی از محققان معتقدند گردشگری پایدار جهت ساده‌سازی و انعطاف‌پذیری بیش‌ازحد، تفاوت‌هایی اساسی با توسعه پایدار یافته است و در اغلب اوقات بدون ارجاع به توسعه پایدار مطرح می‌شود. باتلر [1]معتقد است مفهوم گردشگری پایدار بسیار کلی و وسیع بوده و حوزه تمرکز محدودی دارد و صرفاً به دلیل محبوبیت و رواج توسعه پایدار، بسیاری از مفاهیم و محصولات گردشگری؛ مانند گردشگری طبیعت‌محور، اکوتوریسم، گردشگری ماجراجویانه و غیره تحت عنوان گردشگری پایدار طبقه‌بندی می‌شوند (بروجنی و بذرافشان ۱۳۹۵:۱۲۴). امروزه گردشگری مبتنی بر اجتماع محلی به‌طور گسترده‌ای به دلیل بهبود توانایی اقتصاد محلی موردتوجه قرار گرفته است و حتی در بسیاری از کشورها به‌عنوان بهبوددهنده‌ی اقتصاد محلی و توسعه‌ی جامعه‌ی محلی معرفی شده است (امامی و همکاران، ۱۳۹۹: ۴) رویکرد برنامه‌ریزی مبتنی بر اجتماع محلی نیازمند این است که چنین مکان‌هایی باید فرایند برنامه‌ریزی را کنترل کنند و اهداف و برنامه‌های خودشان را بر اساس آن (با تأکید بر موضوعاتی مانند برنامه‌ریزی اجتماع محلی و ظرفیت تحمل اجتماعی) تنظیم کنند. گردشگری مبتنی بر اجتماع محلی، به دنبال توانمندی مردم، افزایش مشارکت ساکنان در فرایند تصمیم‌گیری و توزیع درآمد گردشگری است، به‌ویژه منابع مالی منطقه‌ای محلی باید برای ایجاد جامعه‌ای خودکفا استفاده شود و بر همین اساس، برنامه‌ریزی و مدیریت باید بر مؤثرترین شیوه استقرار سرمایه‌ی انسانی محلی و دیگر منابع در کنار استفاده از دانش بومی اجتماع محلی و ابزار غیررسمی در برنامه‌ریزی با حمایت مقامات منطقه‌ای و کشوری متمرکز شود.(Chris C. & Sirakaya, 2005:384)

اصلی‌ترین مرحله در پیاده‌سازی این مدل مشارکتی، تعیین نحوه و میزان مشارکت جامعهٔ محلی در آن است. همچنین همواره آمادگی ذهنی و وجود انگیزه‌های شخصی در افراد محلی برای تحقق مشارکت امری ضروری است؛ بنابراین، مشارکت قبل از نمود عینی آن پدیده‌ای ذهنی است که باید آن را در افکار و عقاید و رفتار مردم جستجو کرد (تولایی و دیگران، ۱۳۹۶: ۱۰۰). مشارکت جوامع محلی در توسعه گردشگری پایدار مهم است.

1-Butler

جامعه محلی به‌عنوان بازیگری عمل می‌کند که موفقیت توسعه گردشگری را تعیین می‌کند. مشارکت جامعه محلی در صورت توسعه گردشگر می‌تواند به‌خوبی محقق شود (Yunikawati, 2021:232). به‌طور کلی می‌توان گفت که گردشگری جامعه‌محور، ابزاری برای دست‌یابی برای توسعه پایدار است به‌طوری که در طول ۲۰ سال گذشته، گردشگری جامعه‌محور، بخش جدایی‌ناپذیر از گردشگری پایدار شده است. اساسی‌ترین هدف CBT تأمین درآمد برای جوامعی است که دارای فرصت‌های محدود برای توسعه فعالیت‌های اقتصادی هستند، لذا گردشگری جامع محور برای بازسازی اقتصادی مناطق روستایی، محیطی مناسب را فراهم می‌سازد (Zielinski,2020:728).

گردشگری جامعه‌محور مثالی کامل از توسعه گردشگری پایدار است؛ زیرا در اغلب طرح‌های توسعه CBT، جامعه محلی مالکیت و مدیریت تسهیلات گردشگری را بر عهده دارند و این موضوع منافع اقتصادی بسیاری را نصیب اکثر افراد جامعه می‌کند؛ علاوه بر این، CBT به‌عنوان نوعی از گردشگری با اثرات منفی حداقل برای محیط اجتماعی – فرهنگی مقصد در نظر گرفته می‌شود؛ زیرا افراد محلی خود کنترل امور را در دست دارند و آن‌ها تصمیم می‌گیرند چه الگوهای فرهنگی از جامعهٔ خود را با گردشگران تقسیم کنند. درنهایت، این نوع از گردشگری اثرات منفی کم‌تری نیز بر محیط‌زیست دارد؛ چون کوچک مقیاس بوده و تعداد کمی از گردشگران از آن منطقه بازدید کرده و از این‌رو، آسیب کم‌تری به محیط‌زیست وارد می‌کند (بروجنی و بذرافشان، ۱۳۹۵: ۱۲۴).

وجود یک چارچوب جامع برای برنامه‌ریزی و مدیریت پروژه‌های گردشگری روستایی اجتماع- محور ضروری است و تمام ابعاد جامعه روستایی را بایستی در بربگیرد (Asker et al,2010:10). از گردشگری اجتماع‌محور به‌عنوان ابزار کاهش فقر یاد می‌کنند. ابزار کاهشی که نیاز به یک رویکرد بلندمدت دارد و باید هدف به حداکثر رساندن منافع برای جامعه محلی باشد.(Shen, 2009:137)

روش تحقیق

روش پژوهش این تحقیق توصیفی – تحلیلی است. نوع آن پیمایشی است. جامعه آماری آن روستاییان مناطق ساحلی شهرستان تنگستان در استان بوشهر است که شامل ۱۷ روستای ساحلی با جمعیتی معادل ۱۷۸۸۸ نفر زن و مرد است. (جدول شماره ۵) از این تعداد ۴۰۰ نفر با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ساده و بر اساس فرمول کوکران به‌عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شده است گردآوری داده‌های موردنیاز با استفاده از روش اسنادی و میدانی بوده، روش میدانی نیز مبتنی بر ابزار پرسش‌نامه است. پایایی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۵ محاسبه شده است؛ که در حد مطلوب تأیید شد. برای سنجش مفهوم اصلی تحقیق، یعنی ارزیابی و سنجش اثرات گردشگری اجتماع‌محور بر توسعه روستاهای ساحلی که پس از

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

تأیید اعتبار محتوایی، با رجوع به متخصصان (اعتبار صوری) و اطمینان از پایایی آن‌ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، در نمونه‌های اصلی تحقیق اجرا شد. همچنین در این تحقیق به‌منظور تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از روش‌های آماری (توصیفی و استنباطی) در محیط نرم‌افزار AMOS,SPSS استفاده شده است. به‌منظور سنجش اثرات شاخص‌ها بر گویه‌ها در روستاهای ساحلی همچنین بررسی میزان موفقیتCBT در روستاهای مورد مطالعه از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است. (جدول شماره ۱). با توجه به پنج گزینه‌ای بودن پاسخ‌ها، ارزش آزمون عدد (۳) در نظر گرفته شده است. در همین راستا به‌منظور تشخیص مناسب بودن داده‌های مربوط به مجموعه متغیرهای مورد تحلیل در خصوص انواع پایداری از آزمون ضریب همبستگی پیرسون نیز استفاده شده است. (جدول شماره ۲)

جدول شماره ۱ شاخص‌های توصیفی مقیاس‌های پژوهش

متغیرها	تعداد گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
توسعه اقتصادی	۸	۳.۳۸۶	۰.۸۲۴	۱.۰۰	۵.۰۰
توسعه اجتماعی	۱۲	۳.۳۲۲	۰.۸۶۴	۱.۲۵	۵.۰۰
توسعه فرهنگی	۶	۳.۴۲۳	۰.۸۷۱	۱.۰۰	۵.۰۰
توسعه زیست‌محیطی	۸	۳.۳۹۷	۰.۸۴۵	۱.۲۵	۴.۸۸

در این پژوهش برای ۴ مؤلفه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی از ۳۴ گویه استفاده گردیده است،

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرها

همان‌طور که از جدول زیر استنباط می‌شود در خصوص نتایج آزمون همبستگی سطح معناداری آزمون همبستگی بین تمامی مؤلفه‌های توسعه کمتر از ۰,۰۵ بدست آمده است. لذا این‌گونه برداشت می‌شود که بین تمامی مؤلفه‌های توسعه پایدار در منطقه مورد مطالعه همبستگی و ارتباط مثبت و مستقیم و معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۲ آزمون همبستگی پیرسون بین متغیرها

متغیرهای تحقیق		توسعه اقتصادی	توسعه اجتماعی	توسعه فرهنگی	توسعه زیست‌محیطی
توسعه اقتصادی	مقدار همبستگی	۱			
	سطح معناداری	.			
توسعه اجتماعی	مقدار همبستگی	۰.۲۹۶	۱		
	سطح معناداری	۰.۰۰	.		
توسعه فرهنگی	مقدار همبستگی	۰.۲۶۱	۰.۳۳۴	۱	
	سطح معناداری	۰.۰۰	۰.۰۰	.	
توسعه زیست‌محیطی	مقدار همبستگی	۰.۲۳۶	۰.۳۲۴	۰.۳۴۱	۱
	سطح معناداری	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	

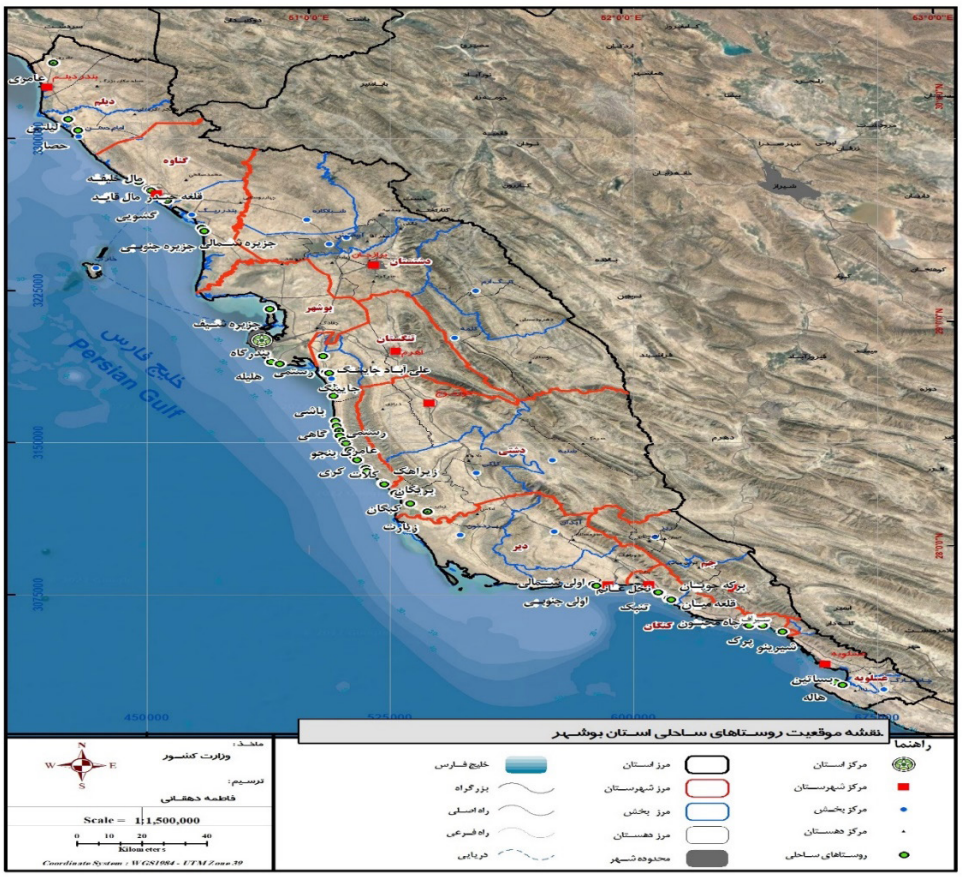
محدوده مورد مطالعه

استان بوشهر در جنوب غربی ایران و در فاصله ۲۷ درجه و ۱۶ دقیقه تا ۳۰ درجه و ۱۷ دقیقه عرض جغرافیایی و ۵۰درجه و ۵ دقیقه و تا ۵۲ درجه و ۵۷ دقیقه طول جغرافیایی قرار دارد. این استان حدود ۲۳۱۹۷/۴۶ کیلومترمربع مساحت و ۹۱۶/۳۴ کیلومتر مرز ساحلی با دریای خلیج‌فارس دارد. براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، جمعیت استان بوشهر در این سال ۱۱۶۳۴۰۰ نفر بوده است. سهم جمعیتی استان بوشهر از کل کشور معادل ۱/۴۵ درصد بوده که در بین ۳۱ استان کشور رتبه ۲۲ را از نظر دارا بودن

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

جمعیت به خود اختصاص داده بود. متوسط نرخ رشد سالانه جمعیت در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰ برای کل کشور ۱/۲۴ درصد و برای استان بوشهر ۲/۴ درصد بدست آمده است. براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، جمعیت نقاط شهری ۸۳۵۹۵۵ نفر و روستایی با جمعیت غیرساکن استان بوشهر برابر با ۳۲۷۴۴۵ نفر بوده است. درحالی‌که در این سال نرخ شهرنشینی برای کل کشور ۷۴ درصد بوده است این نرخ در استان بوشهر ۷۱/۹ درصد می‌باشد. روستاهای مورد مطالعه این پژوهش به لحاظ جغرافیایی و تقسیمات کشوری در شهرستان تنگستان قرار دارد. شهرستان تنگستان به مرکزیت شهر اهرم، دارای ۲ بخش مرکزی و ساحلی و ۳ شهر اهرم و دلوار و آباد بوده و از ۴ دهستان اهرم، باغک، دلوار و بوالخیر تشکیل شده است. شهر اهرم که مرکز تنگستان محسوب می‌شود در فاصله ۶۰ کیلومتری جنوب شرقی بندر بوشهر واقع شده است. شهرستان تنگستان با ۱۹۵۰ کیلومترمربع مساحت، ۸/۴ درصد از کل مساحت استان را به خود اختصاص داده است. این شهرستان از سه ناحیه ساحلی، دشتی و کوهستانی تشکیل گردیده است و مهم‌ترین ارتفاعات آن کارتنگ و مند می‌باشد. (جدول شماره ۳)

تعداد سکونتگاه‌های روستایی ساحلی استان بوشهر ۴۵ روستا است. (نقشه شماره ۱) که براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، جمعیتی معادل ۶۱۵۴۰ نفر در این سکونتگاه‌ها ساکن هستند و بیشترین تعداد این جمعیت در مناطق روستایی شهرستان تنگستان قرار دارد که شامل ۱۷ روستای ساحلی با جمعیتی معادل ۱۷۸۸۸ نفر را تشکیل می‌دهد. (سالنامه آماری، ۱۳۹۹:۳۷). (نقشه شماره ۲)

نقشه شماره ۱ موقعیت روستاهای ساحلی استان بوشهر

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

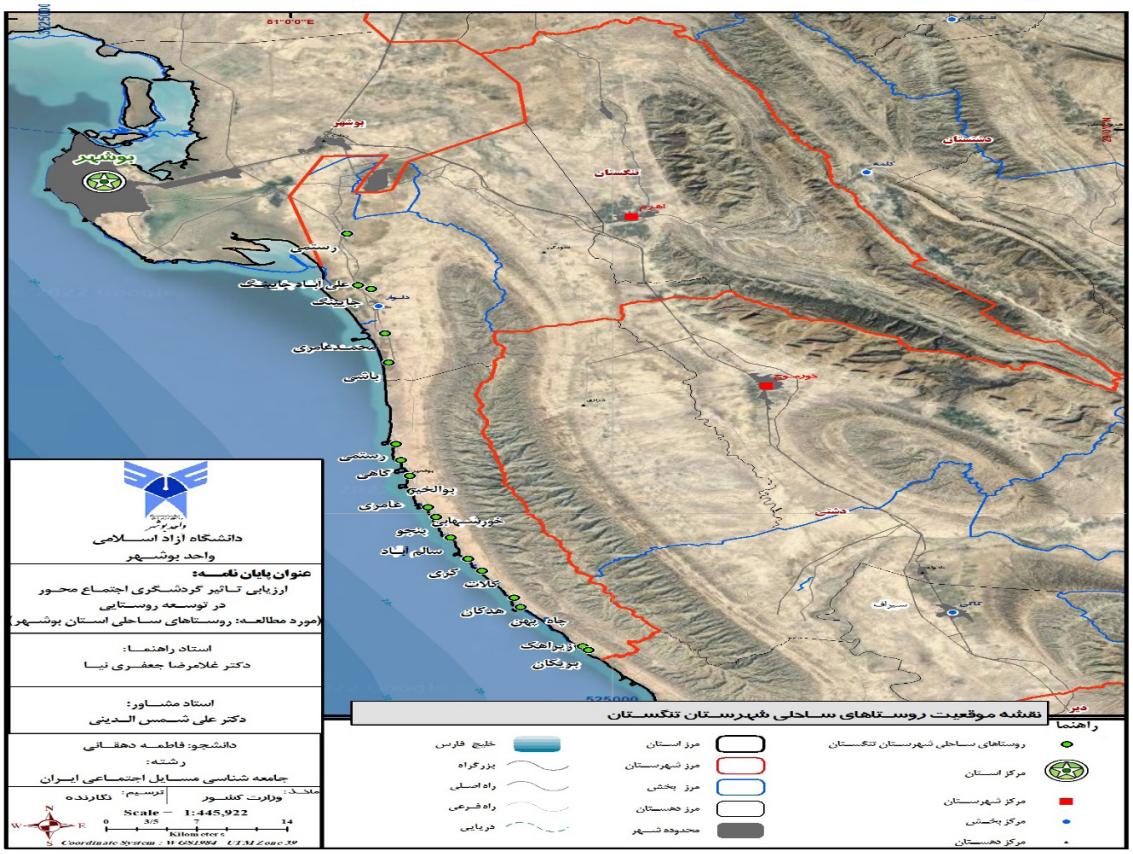
[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

جدول شماره ۳ جمعیت محدوده مورد مطالعه در شهرستان تنگستان

ردیف	تقسیمات جغرافیایی				آمار جمعیت ۹۵			
	شهرستان	بخش	شهر / دهستان	آبادی	خانوار	جمعیت	مرد	زن
۱	تنگستان	دلوار	دلوار	علی‌آباد جایینگ	۲۲۶	۷۹۱	۴۰۴	۳۸۷
۲		دلوار	بوالخیر	رستمی	۴۶۳	۱,۶۶۵	۸۸۷	۷۷۸
۳		دلوار	بوالخیر	گاهی	۱۴۷	۵۱۵	۲۶۸	۲۴۷
۴		دلوار	بوالخیر	بوالخیر	۶۷۳	۲,۲۴۶	۱,۱۶۱	۱,۰۸۵
۵		دلوار	بوالخیر	عامری	۷۴۱	۲,۵۸۰	۱,۴۰۸	۱,۱۷۲
۶		دلوار	بوالخیر	خورشهابی	۴۴۲	۱,۴۴۳	۷۵۸	۶۸۵
۷		دلوار	بوالخیر	بنجو	۱۹۸	۶۷۹	۳۳۹	۳۴۰
۸		دلوار	بوالخیر	چاه پهن	۳۹	۱۳۳	۶۳	۷۰
۹		دلوار	بوالخیر	هدکان	۳۹	۱۴۳	۷۴	۶۹
۱۰		دلوار	بوالخیر	سالم آباد	۱۵۲	۵۲۵	۲۷۵	۲۵۰
۱۱		دلوار	بوالخیر	بریکان	۶۳	۲۲۳	۸۰	۱۴۳
۱۲		دلوار	بوالخیر	زیراهک	۵۹	۲۰۱	۱۰۷	۹۴
۱۳		دلوار	بوالخیر	کری	۲۰۱	۶۹۹	۳۵۳	۳۴۶
۱۴		دلوار	بوالخیر	کلات	۱۱۵	۴۱۲	۲۰۹	۲۰۳
۱۵		دلوار	دلوار	باشی	۲۰۶	۷۵۴	۳۷۲	۳۸۲
۱۶		دلوار	دلوار	محمدعامری	۶۷۸	۲,۴۹۲	۱,۲۸۷	۱,۲۰۵
۱۷		دلوار	دلوار	جایینگ	۷۰۱	۲,۳۸۷	۱,۲۱۰	۱,۱۷۷
جمع						۱۷۸۸۸	۹۲۵۵	۸۶۳۳

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

بوشهر
تنگستان
دشتستان
دشتی
دیلم
کنگان
عسلویه
نخل تقی
بندر دیلم
بندر ریگ
بوشکان
چاه مبارک
بندر دیر
بندر کنگان
بندر لنگه
بندر مقام
بندر سیراف
بندر طاهری
بندر شیف
بندر نخل تقی
بندر عسلویه
بندر علی
بندر گناوه
بندر ریگ
بندر دیلم

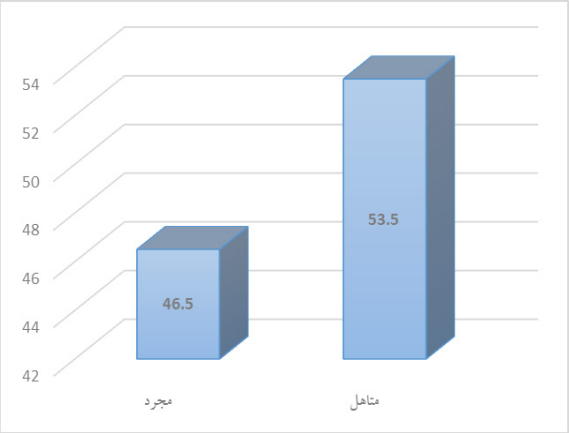
وضعیت تأهل پاسخگویان

جدول زیر وضعیت تأهل پاسخگویان را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۵ توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب تأهل

وضعیت تأهل	تعداد	درصد فراوانی
مجرد	۱۸۶	۴۶,۵
متأهل	۲۱۴	۵۳,۵
مجموع	۴۰۰	۱۰۰,۰

جدول ۵ توزیع فراوانی وضعیت تأهل پاسخگویان را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود اکثر افراد (معادل 53.5 درصد) متأهل می‌باشند و همچنین ۱۸۶ نفر (معادل ۴۶,۵ درصد) مجرد می‌باشند.

نمودار ۲ توزیع پاسخ‌دهندگان برحسب وضعیت تأهل

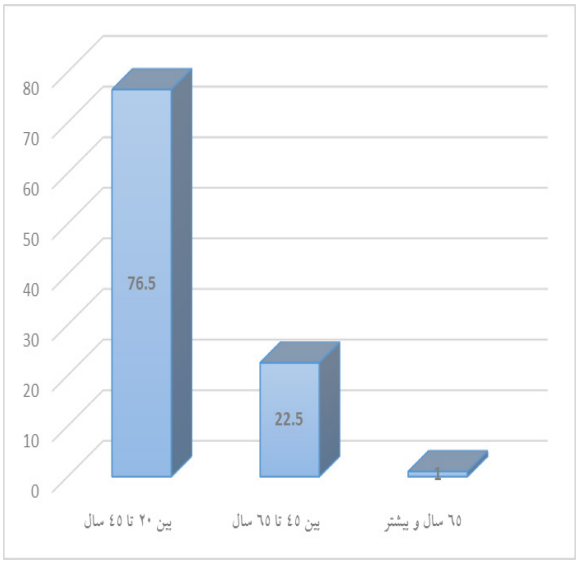
وضعیت سن افراد

جدول زیر وضعیت سن پاسخگویان را نشان می‌دهد.

جدول شماره ٦ توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب سن

سن	تعداد	درصد فراوانی
بین ۲۰ تا ۴۵ سال	۳۰۶	۷۶,۵
بین ۴۵ تا ۶۵ سال	۹۰	۲۲,۵
۶۵ سال و بیشتر	۴	۱,۰
مجموع	۴۰۰	۱۰۰,۰

جدول ۶ توزیع فراوانی سن پاسخگویان را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود اکثر افراد (معادل ۷۶,۵ درصد) دارای بازه سنی ۲۰ تا ۴۵ سال می‌باشند و همچنین کمترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۶۵ سال و بیشتر می‌باشد.

نمودار ۳ چگونگی توزیع افراد برحسب سن

وضعیت شغل افراد

جدول زیر وضعیت شغل نمونه آماری انتخاب شده را نشان می‌دهد.

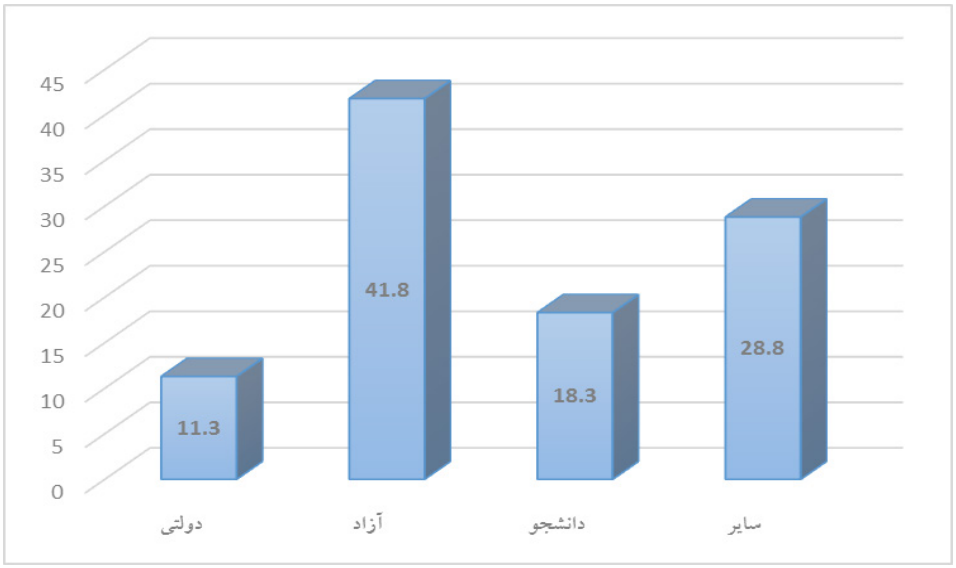
جدول شماره ۷ توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب شغل

شغل	تعداد	درصد فراوانی
دولتی	۴۵	۱۱,۳
آزاد	۱۶۷	۴۱,۸
دانشجو	۷۳	۱۸,۳
سایر	۱۱۵	۲۸,۸
جمع	۴۰۰	۱۰۰.۰

جدول ۷ توزیع فراوانی شغل پاسخگویان را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود اکثر افراد (معادل ۴۱,۸ درصد) دارای شغل آزاد می‌باشند و همچنین کمترین فراوانی مربوط به شغل دولتی (معادل ۱۱,۳ درصد) می‌باشد.

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

نمودار ٤ چگونگی توزیع افراد برحسب شغل

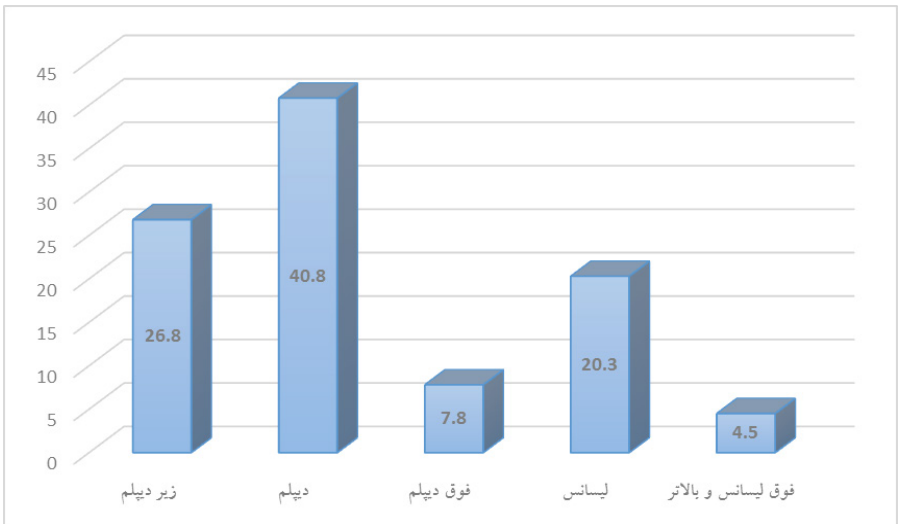
وضعیت تحصیلات افراد

جدول زیر وضعیت تحصیلات پاسخگویان را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۸ توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب تحصیلات

تحصیلات	تعداد	درصد فراوانی
زیر دیپلم	۱۰۷	۲۶٫۸
دیپلم	۱۶۳	۴۰٫۸
فوق‌دیپلم	۳۱	۷٫۸
لیسانس	۸۱	۲۰٫۳
فوق‌لیسانس و بالاتر	۱۸	۴٫۵
مجموع	۴۰۰	۱۰۰٫۰

جدول ۸ توزیع فراوانی تحصیلات پاسخگویان را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود اکثر افراد (معادل ۴۰٫۸ درصد) دارای تحصیلات دیپلم می‌باشند و همچنین کمترین فراوانی مربوط به تحصیلات فوق‌لیسانس و بالاتر (معادل ۴٫۵ درصد) می‌باشد.

نمودار ٥ چگونگی توزیع افراد برحسب تحصیلات

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

همان‌طور که اشاره شد برای بررسی و تحلیل تأثیر گردشگری اجتماع‌محور بر توسعه روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان از چهار مؤلفه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی که از اصول و مؤلفه‌های اساسی توسعه پایدار است بهره گرفته شده است و تأثیر گردشگری بر هر یک از این مؤلفه‌ها با طرح شاخص‌ها و گویه‌های متفاوت جداگانه موردبررسی و ارزیابی قرار گرفته است.

تحلیل تأثیر اقتصادی گردشگری اجتماع‌محور برتوسعه روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان از دید جامعه محلی

همان‌طور که در جدول زیر ملاحظه می‌شود، بررسی نقش و اثرات اقتصادی گردشگری در روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان با استفاده از دیدگاه جامعه محلی و آزمون تی تک نمونه‌ای سطح معناداری آزمون توسعه اقتصادی با مقدار آماره تی ۹.۳۶۲ برابر ۰.۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۵ درصد محاسبه شده است. لذا این‌گونه استنباط می‌شود که فرض صفر آزمون تی تک نمونه‌ای مستقل رد و فرض مقابل آزمون مبنی بر مخالف بودن میانگین توسعه اقتصادی با عدد ۳ تأیید می‌شود. از آنجایی که میانگین توسعه اقتصادی برابر ۳.۳۸۵ و بیشتر از ۳ گزارش شده می‌توان نتیجه گرفت که گردشگری اجتماع‌محور بر توسعه اقتصادی تأثیراتی به همراه داشته است. (جدول شماره ۹)

جدول شماره ۹ شناسایی وضعیت توسعه اقتصادی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

متغیر	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد پایین	حد بالا
گردشگری اجتماع‌محور توسعه اقتصادی	۳.۳۸۵	۹.۳۶۲	۰.۰۰۰	۰.۳۸۵	۰.۳۰۴	۰.۴۶۶

این بعد از گردشگری حاصل متغیر ترکیبی ۸ نماگر است که در توسعه روستایی مؤثر است. شاخص‌های اقتصادی موردبررسی عبارتند: افزایش سرمایه‌گذاری در روستا، توسعه و بهبود زیرساخت‌هایی مانند جاده، آب و برق، افزایش فرصت‌های شغلی زنان و جوانان، بهبود کیفیت زندگی، کیفیت درآمد و ثروت، افزایش ساخت‌وسازهای روستایی، فرصت‌های شغلی جدید برای ساکنان، رونق انواع شغل‌های روستایی مانند کشاورزی، باغداری، دامپروری، سودآوری بخش خصوصی می‌باشد. بررسی میانگین شاخص‌ها نشان می‌دهد همه آن‌ها در شرایط بیشتر از حد مالک قرار دارند. همچنین حد بالا و پایین آن‌ها نیز مثبت می‌باشد. این مطلب نشانگر آن است که گردشگری در وضعیت اقتصادی روستاها مؤثر بوده است؛ به عبارت دیگر با توسعه گردشگری بسیاری از ظرفیت‌های اقتصادی روستا قوت گرفته و اثرات آن در روستا قابل مشاهده است. برخی از این اثرات مثبت و برخی نیز منفی محسوب می‌شوند. بیشترین تأثیر گردشگری ازنظر اقتصادی در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ مربوط به شاخص افزایش فرصت‌های شغلی برای ساکنان روستا با میانگین ۳/۴۱ بوده است. همچنین در خصوص افزایش سرمایه‌گذاری در روستا و شاخص ایجاد فرصت‌های شغلی جدید برای زنان و جوانان اثرگذاری مثبت این شاخص‌ها با میانگین به ترتیب ۳/۴۱ و ۳/۴۰ را نشان می‌دهد. بررسی کلی این شاخص نشان از تأثیرگذاری مثبت توسعه گردشگری در ایجاد اشتغال برای زنان در مناطق روستاهای ساحلی دارد. مطالعات میدانی نشان از افزایش حضور و فعالیت زنان در بخش گردشگری دارد. به‌نحوی‌که امروزه صاحبان تعداد بیشتری از اقامتگاه‌های بوم‌گردی در مناطق روستایی را زنان تشکیل می‌دهند. شاخص دیگری که با توسعه گردشگری اجتماع‌محور رشد داشته است افزایش ساخت‌وساز در مناطق روستایی است. با توجه به افزایش ساخت سازها در مناطق روستایی، افزایش قیمت مسکن و زمین در این مناطق یکی از موضوعاتی هست که هم از جنبه تأثیرگذاری مثبت و هم منفی قابل ارزیابی است؛ زیرا توسعه ساخت‌وسازهای روستای از یک طرف باعث حضور گردشگران و تأثیرگذاری مثبت بر اقتصاد کلی روستا، توسعه معماری روستای و گسترش فضای مسکونی روستایی می‌گردد و از طرف دیگر به لحاظ افزایش قیمت زمین و تغییر کاربری زمین‌های کشاورزی به مسکونی از دید برخی ساکنان تأثیر منفی در پی خواهد داشت. بررسی شاخص رونق فعالیت‌های کشاورزی و دامداری روستایی با میانگین ۳/۳۴ نشان می‌دهد که گردشگری اجتماع‌محور بر این شاخص تأثیرگذاری چندانی نداشته است. ساحلی بودن مناطق مورد مطالعه، تمرکز بیشتر فعالیت‌ها به سمت اقتصاد دریایی و مهم‌تر اینکه فعالیت‌های مرتبط به گردشگری باعث توسعه مشاغل خدماتی می‌شود روند رو به کاهش علاقه‌مندی به فعالیت‌های کشاورزی را نشان می‌دهد. (جدول شماره ۱۰)

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

جدول شماره ۱۰ شناسایی وضعیت گویه‌های توسعه اقتصادی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

گویه‌های توسعه اقتصادی	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد پایین	حد بالا
افزایش سرمایه‌گذاری در روستا	۳.۴۱	۸.۶۴۸	.۰۰۰	.۴۱۰	.۳۲	.۵۰
توسعه و بهبود زیرساخت‌هایی مانند جاده، برق، آب	۳.۳۷	۷.۸۴۳	.۰۰۰	.۳۷۰	.۲۸	.۴۶
افزایش فرصت‌های شغلی زنان و جوانان	۳.۴۰	۸.۱۴۲	.۰۰۰	.۳۹۵	.۳۰	.۴۹
بهبود کیفیت زندگی، کیفیت درآمد و ثروت	۳.۴۰	۸.۰۵۷	.۰۰۰	.۳۹۵	.۳۰	.۴۹
افزایش ساخت‌وسازهای روستایی	۳.۳۹	۸.۲۶۰	.۰۰۰	.۳۸۵	.۲۹	.۴۸
فرصت‌های شغلی جدید برای ساکنان	۳.۴۲	۸.۲۸۵	.۰۰۰	.۴۱۸	.۳۲	.۵۲
رونق انواع شغل‌های روستایی مانند کشاورزی، باغداری، دامپروری	۳.۳۴	۶.۷۳۳	.۰۰۰	.۳۳۵	.۲۴	.۴۳
سودآوری بخش خصوصی	۳.۳۸	۷.۴۴۸	.۰۰۰	.۳۷۸	.۲۸	.۴۸

تحلیل تأثیر اجتماعی گردشگری اجتماع‌محور بر توسعه روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان از دید جامعه محلی

مطالعه شاخص‌های مؤلفه اجتماعی گردشگری در روستاهای ساحلی بر اساس دیدگاه مردم و با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای بیانگر آن است اثرات اجتماعی گردشگری در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنادار است. از ۱۲ شاخص اجتماعی بررسی شده، ۱۲ شاخص اثرگذاری مثبت را نشان می‌دهند (جدول شماره ۱۲). این شاخص‌های اجتماعی عبارتند از کاهش فقر، بهبود درک روستاییان از گردشگر و گردشگری، ارتقای مهارت فردی، احساس تعلق مکانی و کاهش مهاجرت، اعتماد عمومی، افزایش مشارکت زنان در فعالیت‌های گردشگری، مشارکت زنان و جوانان در توسعه روستا، احیای سنت‌های محلی، تلاش جمعی برای توسعه روستا، ایجاد ظرفیت در پذیرش مسؤولیت‌های جدید و افزایش آگاهی نسبت به حفظ سنت‌ها و آثار تاریخی است.

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

جدول ۱۱ شناسایی وضعیت توسعه اجتماعی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

گویه‌های توسعه اجتماعی	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد پایین	حد بالا
احساس تعلق مکانی و کاهش مهاجرت	۳.۳۴	۶.۸۵۰	.۰۰۰	.۳۳۸	.۲۴	.۴۳
افزایش حضور زنان در فعالیت‌های گردشگری	۳.۳۴	۶.۴۹۱	.۰۰۰	.۳۳۵	.۲۳	.۴۴
ارتقای مهارت‌های فردی	۳.۳۱	۶.۲۷۶	.۰۰۰	.۳۰۸	.۲۱	.۴۰
مشارکت زنان و جوانان در توسعه روستا	۳.۳۳	۶.۵۱۰	.۰۰۰	.۳۲۵	.۲۳	.۴۲
احیای سنت‌ها محلی و بومی	۳.۳۲	۵.۷۹۷	.۰۰۰	.۳۱۸	.۲۱	.۴۳
افزایش همکاری و اعتماد عمومی	۳.۳۱	۵.۸۳۴	.۰۰۰	.۳۱۳	.۲۱	.۴۲
افزایش فضاها و امکانات عمومی	۳.۲۹	۶.۱۰۵	.۰۰۰	.۲۸۸	.۱۹	.۳۸
تلاش جمعی و همفکری برای توسعه روستا کاهش فقر،	۳.۳۲	۶.۳۲۱	.۰۰۰	.۳۲۰	.۲۲	.۴۲
افزایش آگاهی مردم نسبت به حفظ سنت‌ها و آثار تاریخی و فرهنگی	۳.۳۱	۶.۳۰۷	.۰۰۰	.۳۱۰	.۲۱	.۴۱
کاهش فقر	۳.۳۹	۷.۷۷۹	.۰۰۰	.۳۹۰	.۲۹	.۴۹
ایجاد ظرفیت‌ها جدید و پذیرفتن مسؤولیت‌های اجتماعی، تعامل اجتماعی	۳.۳۲	۶.۲۵۹	.۰۰۰	.۳۱۸	.۲۲	.۴۲
بهبود درک روستاییان از گردشگر و گردشگری،	۳.۳۱	۶.۱۸۰	.۰۰۰	.۳۰۵	.۲۱	.۴۰

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

در زمینه مؤلفه‌ی اجتماعی دو شاخص بیشترین تأثیرگذاری را نشان می‌دهند از جمله افزایش حضور زنان در فعالیت‌های گردشگری و احساس تعلق مکانی و کاهش مهاجرت که هر دو با میانگین ۳/۳۴ نشان از تأثیرگذاری مثبت دارند. این شواهد مبنی بر این هستند که گردشگری کوچک- مقیاس که از ساکنان محلی استفاده می‌کنند پتانسیل بیشتری در بهبود استانداردهای زندگی روستایی داشته و مهاجرت افراد روستایی را به شهرها کاهش داده، موجب احیای دوباره جوامع روستایی شده وبی عدالتی‌هایی را که در ساختار توزیع درآمد وجود دارد جبران می‌کند. بنابراین مشارکت اجتماع باید هم‌زمان با ایجاد منافع برای اجتماع باشد تا موفقیت‌آمیز شمرده شود. به همین ترتیب ایجاد ظرفیت‌های جدید و پذیرفتن مسؤولیت‌های اجتماعی با میانگین ۳/۳۲، تعامل اجتماعی، احیای سنت‌های بومی و محلی، تلاش جمعی برای توسعه روستا نشان می‌دهد که گسترش گردشگری اجتماع-محور موجب افزایش کمی و کیفی ابعاد اجتماعی در جوامع روستایی شده است و با توجه به ماهیت این نوع گردشگری این امر توسعه جوامع محلی را در برداشته است. در روستاهای ساحلی جامعه محلی تمایل و انگیزه فراوانی برای مشارکت در توسعه گردشگری دارند و اغلب آن‌ها از این‌که گردشگران از محل زندگی آن‌ها دیدن می‌کنند، راضی بوده و احساس غرور می‌کنند. با این وجود، کمترین میانگین ۳/۲۹ مربوط به شاخص توسعه زیرساخت‌های عمومی روستا است که نشان می‌دهد حمایت از گردشگری تنها توسط ساکنان روستا خلاصه می‌شود. دولت زیرساختی برای توسعه گردشگری در منطقه فراهم نکرده است و حمایت‌های که از توسعه گردشگری داشته محدود و در قالب تسهیلات کم‌بهره جهت ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی بوده است. (جدول شماره ۱۲)

جدول شماره ۱۲ شناسایی وضعیت گویه‌های توسعه اجتماعی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

متغیر	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد پایین	حد بالا
گردشگری اجتماع‌محور توسعه اجتماعی	۳.۳۲۲	۷.۴۵۹	۰.۰۰۰	۰.۳۲۲	۰.۲۳۷	۰.۴۰۷

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

تحلیل تأثیر فرهنگی گردشگری اجتماع‌محور بر توسعه روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان از دید جامعه محلی

یکی از ابعاد و مؤلفه‌های دیگر موردبررسی در تحقیق شاخص‌های فرهنگی و سنجش تأثیرگذاری گردشگری اجتماع-محور بر این شاخص‌ها بود. این مؤلفه حاصل متغیر ترکیبی ۶ نماگر است. جهت بررسی شاخص‌های به دست آمده در بعد فرهنگی از جمله توجه به آداب‌ورسوم محلی، با میانگین ۳/۴۶ بیشترین تأثیرگذاری را نشان می‌دهد همان‌طور که در مباحث نظری هم اشاره شده یکی از ویژگی‌های مهم گردشگری جامعه‌محور این است که برای فرهنگ، میراث و آداب و سنن جامعه محلی احترام و ارزش به همراه دارد و توانایی حفظ و تقویت چنین فاکتورهایی را دارد. نتایج بدست آمده تأییدکننده این مطلب است.

جدول شماره ۱۳. شناسایی وضعیت گویه‌های توسعه فرهنگی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

گویه‌های توسعه فرهنگی	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد پایین	حد بالا
آشنایی مردم بومی با فرهنگ‌های متفاوت	۳.۴۲	۸.۵۲۰	.۰۰۰	.۴۱۸	.۳۲	.۵۱
بهبود ارتباط گردشگران و مردم محلی	۳.۴۱	۸.۶۷۲	.۰۰۰	.۴۱۰	.۳۲	.۵۰
تغییر نگرش مردان نسبت به کار زنان در روستا	۳.۳۹	۷.۹۳۹	.۰۰۰	.۳۹۰	.۲۹	.۴۹
رونق محصولات و غذاهای محلی	۳.۴۵	۹.۲۵۹	.۰۰۰	.۴۵۰	.۳۵	.۵۵
توجه به آداب‌ورسوم محلی	۳.۴۶	۸.۲۱۸	.۰۰۰	.۴۵۵	.۳۵	.۵۶
غنی شدن تجارب فرهنگی افراد جامعه	۳.۴۲	۸.۵۶۰	.۰۰۰	.۴۱۵	.۳۲	.۵۱

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

شاخص دیگری که تأثیرگذاری بعد فرهنگی گردشگری اجتماع‌محور در توسعه روستاها را مثبت ارزیابی نموده است نتایج حاصل از بررسی شاخص‌های دیگری نظیر رونق محصولات و غذاهای محلی، آشنایی مردم بومی با فرهنگ‌های متفاوت و غنی شدن تجارب فرهنگی افراد با میانگین ۳/۴۵ نشان از تأثیرگذاری مثبت گردشگری بر این شاخص دارد. توجه به سنن و آداب‌ورسوم محلی غذاهای بومی و محلی و محصولات و فرآورده‌های لبنی در مناطق روستایی ضمن ایجاد درآمد برای ساکنین و توانمند نمودن ذی‌نفعان محلی، امروزه به‌عنوان جاذبه گردشگری محسوب می‌گردد و در صورت برنامه‌ریزی اصولی از پتانسیل بسیار بالایی برای جذب گردشگری برخوردار است. در نتیجه مقاصد گردشگری اجتماع – محور باید جاذبه‌های مخصوص به خودشان را داشته باشند. برای مثال رویدادهای فرهنگی، جاذبه‌های انسان- ساخت، اماکن تاریخی یا حتی توزیع اطلاعات برجسته می‌تواند برای اجتماع یگانگی به ارمغان آورد و موجب بهبود ارتباط گردشگران و مردم محلی گردد. برقراری تعاملات فرهنگی نیز از جمله شاخص‌های مثبت این نوع از گردشگری است. بررسی نتایج حاصل از شاخص تغییر نگرش مردان نسبت به کار زنان در روستاهای ساحلی با میانگین ۳۹/ ۳ در میان شاخص‌های فرهنگی تأثیرگذاری قابل‌ملاحظه‌ای را نشان نمی‌دهد گرچه با ورود گردشگران به روستا حضور زنان در فعالیت‌های گردشگری مطابق شاخص‌های مؤلفه اقتصادی افزایش‌یافته است ولی در تغییر نگرش فرهنگی مردان روستا نسبت به کار زنان تأثیر قابل‌ملاحظه‌ای را نشان نمی‌دهد.

یکی از شاخص‌های موفقیت گردشگری اجتماع‌محور روابط میان ذی‌نفعان گردشگری است؛ یعنی ارتباط ساکنان محلی با همدیگر و با گردشگران که مطابق داده‌های بدست آمده میانگین این شاخص ۳/۴۱ می‌باشد و نتایج نشان می‌دهد که اکثریت مردم محلی و ساکنان روستایی ارتباط مناسبی با گردشگران دارند؛ به‌طوری که در برخی از این روستاها با توجه به عدم وجود اقامتگاه‌های بوم‌گردی، بسیاری از ساکنان محلی بخشی از منزل خود را برای گردشگران اختصاص داده‌اند و مورد استقبال گردشگران هم قرار می‌گیرد.

جدول شماره ١٤ شناسایی وضعیت توسعه فرهنگی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

متغیر	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد پایین	حد بالا
گردشگری اجتماع‌محور توسعه فرهنگی	۳.۴۲۲	۹.۷۰۶	۰.۰۰۰	۰.۴۲۲	۰.۳۳۷	۰.۵۰۸

در نتیجه با توجه به آزمون فوق و مقدار میانگین اکتسابی گویه‌های توسعه فرهنگی، سطح معناداری تمامی گویه‌های توسعه فرهنگی کمتر از سطح خطای ۵ درصد محاسبه شده‌اند. لذا این‌گونه استنباط می‌شود که فرض صفر آزمون تی تک نمونه‌ای مستقل رد و فرض مقابل آزمون مبنی بر مخالف بودن میانگین با عدد ۳ تأیید می‌شود. هم‌چنین میانگین تمامی گویه‌های توسعه فرهنگی معنادار و از حد متوسط جامعه (۳) بالاتر گزارش شده است؛ بنابراین نتیجه می‌گیریم که گردشگری اجتماع‌محور بر تمامی گویه‌های توسعه فرهنگی تأثیر معناداری دارد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون با سطح معنی‌داری (sig=۰۰۰/۰) نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین توسعه شاخص‌های این مؤلفه با گردشگری اجتماع- محور وجود دارد. همچنین، بر اساس محاسبات میان هریک از ۶ شاخص فرهنگی با سطح توسعه روستایی، بین همه شاخص‌های این مؤلفه با توسعه فرهنگی روستاهای ساحلی استان بوشهر رابطه معنی‌دار و مثبتی با سطح اطمینان ۹۵ درصد وجود دارد.

تحلیل زیست‌محیطی گردشگری اجتماع‌محور برتوسعه روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان از دید جامعه محلی

آخرین مؤلفه‌ی که در این تحقیق موردبررسی قرار گرفت بعد زیست‌محیطی توسعه روستاهای ساحلی در اثر گردشگری اجتماع- محور بود شاخص‌های محیطی موردبررسی عبارتند از: افزایش میزان توجه به محیط‌زیست، دفع بهداشتی فاضلاب، سیستم جمع‌آوری زباله،، بهداشت محیطی، آلودگی‌های صوتی، هوا و محیط، گسترش فضای سبز،. این بعد نیز حاصل متغیر ترکیبی ۸ نماگر است که در توسعه روستایی مؤثر است.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

جدول شماره ۱۵ شناسایی وضعیت گویه‌های توسعه زیست‌محیطی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

گویه‌های توسعه زیست‌محیطی	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد پایین	حد بالا
آلودگی‌های محلی	۳.۴۰	۷.۹۸۲	.۰۰۰	.۳۹۸	.۳۰	.۵۰
آلودگی‌های صوتی و هوا	۳.۳۹	۸.۴۱۳	.۰۰۰	.۳۹۳	.۳۰	.۴۸
افزایش میزان توجه به محیطزیست	۳.۴۳	۷.۹۴۰	.۰۰۰	.۴۳۰	.۳۲	.۵۴
کیفیت و کمیت اب آشامیدنی	۳.۳۴	۶.۹۰۴	.۰۰۰	.۳۳۸	.۲۴	.۴۳
سیستم جمع‌آوری زباله	۳.۴۱	۸.۰۹۰	.۰۰۰	.۴۱۳	.۳۱	.۵۱
گسترش فضای سبز	۳.۳۷	۷.۹۷۴	.۰۰۰	.۳۶۸	.۲۸	.۴۶
دفع بهداشتی فاضلاب	۳.۴۳	۸.۷۴۳	.۰۰۰	.۴۳۰	.۳۳	.۵۳
تخریب محیطزیست روستا و پیرامون	۳.۴۱	۸.۲۷۴	.۰۰۰	.۴۰۵	.۳۱	.۵۰

همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود. با توجه به آزمون فوق و مقدار میانگین اکتسابی گویه‌های توسعه زیست‌محیطی، سطح معناداری تمامی گویه‌های توسعه زیست‌محیطی کمتر از سطح خطای ۵ درصد محاسبه شده‌اند. لذا این‌گونه استنباط می‌شود که فرض صفر آزمون تی تک نمونه‌ای مستقل رد و فرض مقابل آزمون مبنی بر مخالف بودن میانگین با عدد ۳ تأیید می‌شود. دو شاخص میزان توجه به محیطزیست با میانگین ۳/۴۳ و دفع بهداشتی فاضلاب با میانگین ۳/۴۳ بیشترین افزایش یا به عبارتی تأثیرگذاری را نشان می‌دهند. در نتیجه توسعه گردشگری موجب ایجاد حساسیت بیشتر نسبت به حفظ محیطزیست روستا دفع بهداشتی فاضلاب و جمع‌آوری زباله‌ها گردیده است. کمترین میانگین ۳/۳۴ مربوط به شاخص کیفیت و کمیت آب آشامیدنی است. توافق متخصصان براین بود که توسعه گردشگری اجتماع –محور باید موجب توسعه آگاهی محیطی برای اجتماع شود. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که توسعه گردشگری تا حد زیادی موجب افزایش آگاهی عمومی از اهمیت حفاظت از محیطزیست و فرهنگ محلی و در نتیجه، تمایل بیشتر اهالی روستا برای محافظت از آن‌ها گردیده است. اعتقاد براین است که برای ترفیع توسعه پایدار که مهم‌ترین راهبرد در گردشگری اجتماع – محور است، این عامل ضروری می‌باشد.

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

جدول شماره ۱۶ شناسایی وضعیت توسعه زیست‌محیطی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

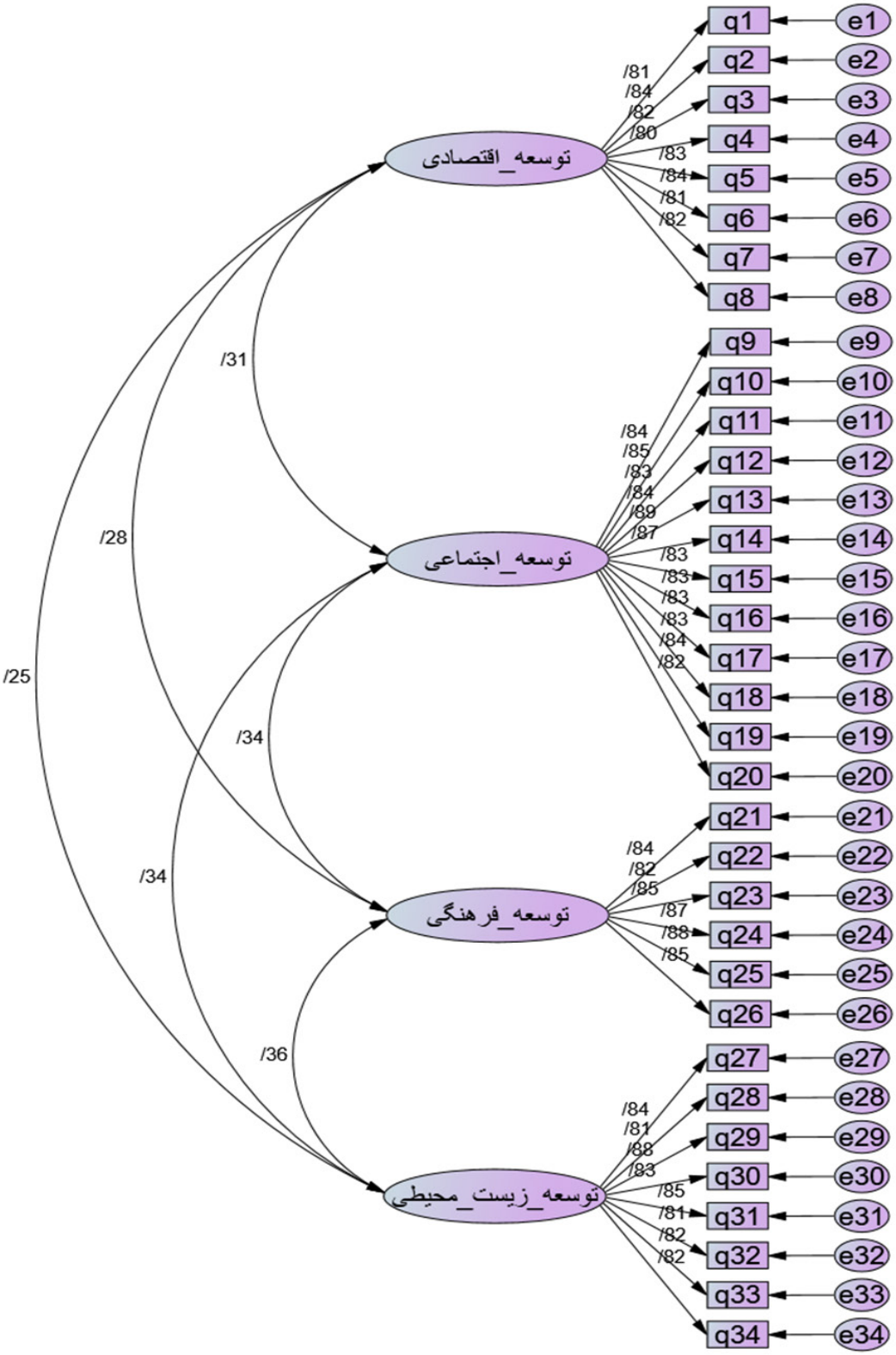
متغیر	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد پایین	حد بالا
گردشگری اجتماع‌محور توسعه زیست‌محیطی	۳.۳۹۶	۹.۳۸۸	۰.۰۰۰	۰.۳۹۶	۰.۳۱۳	۰.۴۷۹

نمودار شماره ۶ زیر، مدل مرتبه اول تحلیل عاملی توسعه پایدار روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان را نشان می‌دهد.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱

Urban managment
No.68 Autumn 2022

نمودار شماره ٦ بارهای عاملی استاندارد شده مدل تحلیل عاملی مرتبه اول توسعه پایدار

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

ضرایب استاندارد شده بارهای عاملی و مقدار معناداری تی

همان‌طور که در جدول زیر ملاحظه می‌شود، در مدل تحلیل عاملی مقدار کای دو به درجه آزادی ۱,۱۳۸ و کمتر از ۳ است. همچنین مقدار جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰,۰۱۹ و کمتر از ۰/۰۸ است. همچنین شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) و شاخص نیکویی برازش (GFI) همگی در حد مناسبی محاسبه شده است؛ بنابراین در حالت کلی و با توجه به شاخص‌های محاسبه شده می‌توان برازش مطلوب مدل را نتیجه گرفت.

جدول شماره ۱۷ شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول توسعه پایدار

شاخص‌های بررسی شده	نماد لاتین	میزان استاندارد		مقدار برآورد شده
کای اسکوئر/درجه آزادی	(x2/ df)	کمتر از ۳	کارمینز و مکلاور (۱۹۸۱)	۱.۱۳۸
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	(RMSEA)	کمتر از ۰,۰۸	هایر و همکاران (۱۹۹۸)	۰.۰۱۹
برازش مقایسه‌ای	(CFI)	بیشتر از ۰,۹	بنتلر و بونت (۱۹۸۰)	۰.۹۶
برازش فزاینده	(IFI)	بیشتر از ۰,۹		۰.۹۶
نیکویی برازش	(GFI)	بیشتر از ۰,۸	اتزادی و فروهمند (۱۹۹۶)	۰.۹۰

تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم متغیر توسعه پایدار

نمودار شماره ۷ زیر مدل مرتبه دوم تحلیل عاملی توسعه پایدار را نشان می‌دهد.

ضرایب استاندارد شده بارهای عاملی و مقدار معناداری تی

جدول زیر ضرایب معناداری تی و ضرایب مسیر استاندارد شده بین توسعه پایدار و مؤلفه‌های آن را به تصویر کشیده است.

جدول شماره ۱۸ مقدار بارعاملی استاندارد شده و آماره تی بین متغیرها

متغیر	مؤلفه‌ها	مقدار بار عاملی استاندارد شده	مقدار t	سطح معناداری	آلفای کرونباخ	نتیجه
توسعه پایدار	توسعه اقتصادی	/۴۷۶	–	–	۰,۹۵۰	مطلوب
	توسعه اجتماعی	/۶۰۲	۵/۷۳۷	***		مطلوب
	توسعه فرهنگی	/۵۹۴	۵/۷۱۱	***		مطلوب
	توسعه زیست‌محیطی	/۵۶۷	۵/۶۴۷	***		مطلوب

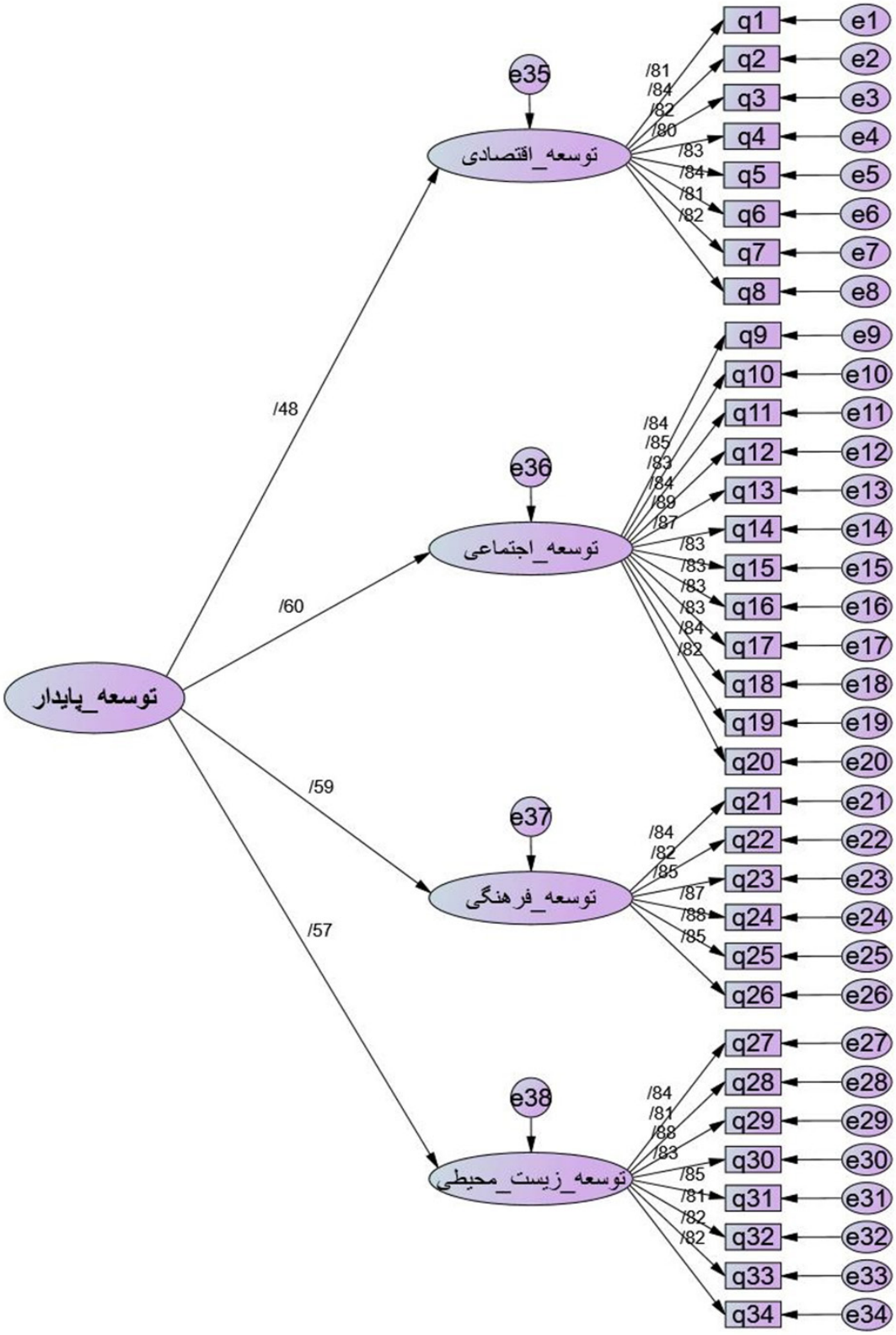
خطوط تیره در مقادیر تی نشان‌دهنده ثابت کردن آن پارامتر در مدل می‌باشد. همان‌طور که در جدول فوق نمایان است، مقدار آماره تی توسعه پایدار با مؤلفه‌های خود معنادار و بیشتر از ۱,۹۶ برآورد شده است. لذا این‌گونه استنباط می‌شود که توسعه پایدار را می‌توان به چهار زیرمجموعه یا زیر مؤلفه تقسیم نمود. ضریب آلفای کرونباخ توسعه پایدار (۰,۹۵۰) نیز بیشتر از ۰,۷ محاسبه شده است و نشان می‌دهد که پایایی سازه‌ها در سطح مطلوبی قرار دارد. تمامی معیارهای آلفای کرونباخ، معناداری بارهای عاملی بین سؤالات و متغیرهای مکنون مناسب بودن مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد. بدین مفهوم که پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش همان چیزی را می‌سنجد که مدنظر پژوهشگر است.

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱

Urban managment
No.68 Autumn 2022

نمودار شماره ۷ زیر مدل مرتبه دوم تحلیل عاملی توسعه پایدار

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

سیاست گردشگری پایدار در دنیای امروزی، رهیافت جامعی است که خواهان رشد بلندمدت صنعت گردشگری بدون برجا گذاشتن اثرات مخرب بر زیست‌بوم‌های طبیعی است و بر این نکته تأکید دارد که در قالب توسعه گردشگری، بشر قادر خواهد بود که جوانب خاصی از محیط را در جهت مثبت یا منفی تعدیل یا دست‌کاری نماید؛ به عبارت دیگر، گردشگری پایدار قصد دارد تا آسیب‌های فرهنگی و محیطی ناشی از فعالیت‌های گردشگری را به حداقل رسانده، رضایت بازدیدکنندگان را فراهم ساخته و در درازمدت مقدمات رشد اقتصادی ناحیه‌ای را فراهم آورد. (قادی، ۱۳۸۳: ۱۳۵) با این توصیف رویکرد زیربنایی که هم اکنون در برنامه‌ریزی صـنعت گردشگری و در دیگـر انواع توسعه به کار می‌رود، رویکرد رسیدن به توسعه پایدار است. بر اساس روش توسـعه پایـدار باید منابع طبیعی و فرهنگی و سایر منابع گردشگری برای استفاده مداوم در آینده حفظ شود و درعین‌حال برای جامعه کنونی سودمند و مفید باشد. از اهداف نهایی توسعه پایدار گردشگر روستایی دستیابی به توسعه پایدار مناطق روستایی است که در آن تلاش می‌شود تعادل و توازنی میان اقتصاد و اجتماع و محیط‌زیست روستایی فراهم سازد. بدین ترتیب، علاوه بر بهبود و رشد اقتصادی امکان حفاظت و نگهداشت منابع طبیعی روستایی و محیط‌زیست برای آیندگان نیز فراهم می‌گردد و از تأثیرات مخرب گردشگری در این مناطق کاسته می‌شود. مشارکت جامعه توسّط اغلب محققان یکی از ابزارهای بسیار ضروری برای توسعه گردشگری پایدار در سطوح ملی و محلی در نظر گرفته می‌شود. مشارکت جامعه از طریق مختلف موجب گردشگری پایدار می‌شود.

از آنجایی که پژوهش حاضر در مناطق روستایی ساحلی شهرستان تنگستان انجام گرفته است نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای نشانگر مطلوب بودن و تأثیرگذاری مثبت گردشگری روستایی در شاخص‌های اقتصادی (۳/۳۸۵) اجتماعی (۳/۳۲۲) فرهنگی (۳/۴۲۲) و زیست‌محیطی (۳/۳۹۶) دارد.

بررسی‌های صورت گرفته در محدوده روستاهای ساحلی شهرستان تنگستان نشان می‌دهد که این مناطق از قابلیت‌ها و جاذبه‌های گردشگری فراوانی برخوردار هستند و گردشگران بسیاری به‌ویژه در نیمه دوم سال از این مکان زیبا دیدن می‌کنند. گردشگری در روستاهای این شهرستان اثرات مثبت و منفی در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی به همراه داشته است که مهم‌ترین اثر مثبت گردشگری ایجاد اشتغال و افزایش سرمایه‌گذاری و ایجاد فرصت‌های شغلی برای زنان و جوانان و ساکنین محلی این روستاها بوده است. گردشگری روستایی سبب ایجاد اشتغال در ابعاد کوچک، فروش محصولات باغی – دامی، بهبود زیرساخت‌های روستایی شامل معابر و خیابان‌ها و ایجاد بافت‌های نوساز و توسعه سطح معماری روستا گردیده است. در بعد فرهنگی گردشگری، توجه به حفظ سنت‌ها و ارزش به عبارتی بازگشت به آداب و سنن اصیل روستایی نشانگر تأثیر مثبت این شاخص می‌باشد. گرچه برخی دیدگاه‌ها و پژوهش‌های حوزه گردشگری تأکید دارند که با افزایش ورود گردشگران به روستا به مرور زمان سبک و زندگی و آداب رسوم منطقه روستایی تغییر کرده و فرهنگ اصیل روستایی فراموش می‌شود ولی ماهیت گردشگری اجتماع‌محور در توجه به فرهنگ و آداب رسوم محلی باعث توانمند نمودن این فاکتور گردیده است.

از جمله آثار اجتماعی گردشگری بهبود درک روستاییان از گردشگر و گردشگری، ارتقای مهارت فردی، احساس تعلق مکانی و کاهش مهاجرت، اعتماد عمومی، افزایش مشارکت زنان در فعالیت‌های گردشگری، مشارکت زنان و جوانان در توسعه روستا، احیای سنت‌های محلی، تلاش جمعی برای توسعه روستا، ایجاد ظرفیت در پذیرش مسؤولیت‌های جدید و افزایش آگاهی نسبت به حفظ سنت‌ها و آثار تاریخی است. گردشگری در بعد اجتماعی با تغییراتی که در نظام‌های ارزشی و رفتاری فرد، روابط گروهی، سبک و شیوه زندگی جمعی، مراسم سنتی و سازمان‌های اجتماعی ایجاد می‌کند موجب توانمندی ساکنان و ذی‌نفعان محلی می‌گردد.

در بعد زیست‌محیطی از دیدگاه مردم محلی توسعه گردشگری اجتماع‌محور با آثار مثبت و منفی همراه بوده است. حساسیت، توجه و آگاهی نسبت مسایل زیست‌محیطی، دفع بهداشتی فاضلاب و جمع‌آوری زباله توسط دهیاران و مسؤولین محلی حاکی از رضایت جامعه میزبان از رونق گردشگری است.

رهاسازی نامناسب زباله توسط گردشگران در نوار ساحلی، مناظر زیبا، حاشیه‌ای جاده‌ها و خیابان‌های منتهی به بافت کالبدی روستا و تخریب محیط طبیعی مشکلاتی اساسی را برای دهیاران روستا در جمع‌آوری زباله به وجود آورده است. جامعه محلی درباره تخریب چشم‌انداز روستا در اثر دور ریز زباله توسط گردشگران نگرش منفی داشته‌اند.

از آنجایی که تمرکز اصلی گردشگری جامعه‌محور نیز بر مشارکت جوامع محلی در فرآیندهای توسعه و برنامه‌ریزی گردشگری پایدار است. لذا پیشنهاد می‌شود

- برنامه‌ریزی لازم جهت توانمندسازی اعضای جامعه در اولویت قرار گیرد زیرا به‌طور مستقیم بر ظرفیت ارگان‌ها و جوامع محلی در مشارکت و همکاری تأثیرگذار است.
- دولت باید کانال‌های کافی را فراهم کند که از طریق آن‌ها جامعه محلی اطلاعات را دریافت کرده و در فرآیندCBT شرکت کنند. در این راستا ایجاد یک کمیته‌ی راهبری با هدف توسعه‌ی بیشتر ایده‌های به عقب رانده شده در جلب اعتماد و ایجاد درک مؤثر بودن بر روند گردشگری برای همه‌ی ذینفعان بسیار کارگشا می‌باشد.
- ایجاد یک کمیته یا سازمان گردشگری برای مدیریت محلی گردشگری پشتیبانی نهادی موردنیاز را فراهم کند علاوه بر حمایت نهادی، سازمان‌ها باید بودجه و قابلیت‌های موردنیاز برای توسعه‌ی موفق CBT را در اختیار جامعه قرار دهند.

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸. پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

- نیاز است که نقاط قوت و ضعف گردشگری اجتماع‌محور شناسی گردد و یک استراتژی مناسب برای توسعه‌ی گردشگری تدوین کرده و فعالانه در مورد آن اجماع شود.

منابع فارسی

- افتخاری، عبدالرضا و قادری، اسماعیل (۱۳۸۱)، نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی (نقد و تحلیل چهارچوب‌های نظریه‌ای)، برنامه‌ریزی و آمایش فضا، ۶ (۲)، ۲۳-۴۱.
- ازکیا، مصطفی و ایمانی، علی (۱۳۸۷) توسعه پایدار روستایی، تهران: اطلاعات.
- الوانی، سید مهدی (۱۳۷۲) سازوکارهای لازم برای توسعه پایدار جهانگردی، خلاصه مقالات برگزیده دومین اجلاس جهانگردی (فرهنگ و توسعه)، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- الوانی، سیدمهدی و معصومه پیروزبخت، ۱۳۸۵، فرایند مدیریت جهانگردی، انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی، تهران، چاپ اول.
امامی، فاطمه، دربان آستانه، علیرضا، رضوانی، محمد و قدیری معصوم، مجتبی (۱۴۰۰) فصل‌نامه علمی و پژوهشی برنامه‌ریزی توسعه گردشگری، دوره ۱۰، شماره ۳۶. بهار، صص ۱ تا ۲۷
- امین زاده گوهرریزی، نینا، ۱۳۹۰، بررسی فعالیت‌های توسعه گردشگری پایدار روستایی با رویکرد مشارکتی: مطالعه موردی روستای گرمه استان اصفهان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.
- بروجنی، حمیدضرغام و بذرافشان، شیما (۱۳۹۵)، میزان موفقیت توسعهٔ گردشگری جامعه‌محور روستایی از دید جامعهٔ محلی (مطالعه موردی: روستای آسیاب سر، شهرستان بهشهر)، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی، سال ۵(۱۶)، ۱۳۶- ۱۱۹.
- تولایی، سیمین، سلیمانی، محمد، جهانی دولت‌آباد، محمد و جهانی دولت‌آباد، اسماعیل (۱۳۹۶)، نقش مشارکت جوامع محلی در صنعت گردشگری پایدار (مطالعه موردی: سرعین)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۹(۱)، ۱۱۳-۹۵.
- حسین زاده، عرفانه، شمس‌الدینی، علی، قربان نژاد، ریباز، توکلان، علی، (۱۴۰۰)، تحلیل نقش گردشگری تغذیه بر پایداری اقتصاد نواحی روستایی استان مازندران، فصلنامه اقتصاد و فضا و توسعه روستایی، سال دهم، شماره سوم (۳۷)
- دهشیری، محمدرضا (۱۳۹۵)، جهانی شدن و توسعه پایدار، فصلنامه آموزش محیط‌زیست و توسعه پایدار، ۴(۲)، ۷۵-۶۴.
- رضوانی، محمدرضا (۱۳۸۷)، توسعه گردشگری روستایی با رویکرد گردشگری پایدار، انتشارات دانشگاه تهران.
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و رمضانی نژاد، یاسر و مهدی پور، طاهر (۱۳۹۶)، سنجش رضایت گردشگران از مقاصد گردشگری ساحلی مناطق روستایی استان گیلان، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۹، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۶، ص ۵۷۱-۵۸۵.
- رضوانی، محمدرضا و بیات، ناصر (۱۳۹۳)، تحلیل جایگاه گردشگری روستایی در برنامه‌های کلان توسعه‌ی کشور با تأکید بر برنامه‌های پنج‌ساله‌ی توسعه‌ی ملی، مجله‌ی برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری سال سوم، شماره تابستان.
- رضوانی، محمدرضا، فرجی سبکبار، حسنعلی، دربان آستانه، علیرضا و کریمی، سید هادی (۱۳۹۶)، تحلیل نقش عوامل و شاخص‌های کیفیت محیطی مؤثر در برندسازی مقصدهای گردشگری روستایی، برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، ۶(۲۳)، ۱۳۶-۱۰۵.
رضوانی محمدرضا، ۱۳۸۷، توسعه گردشگری روستایی (با رویکرد گردشگری پایدار)، انتشارات دانشگاه تهران، تهران
- سالنامه آماری، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان بوشهر (۱۳۹۹) آمارنامه استان بوشهر،
- شارپلی، ریچاردجولیا؛ (۱۳۸۰) گردشگری روستایی، رحمت الله منشی‌زاده و فاطمه نصیری، منشی، تهران.
- شریف‌زاده، ابوالقاسم و مرادی نژاد، همایون، ۱۳۸۱، توسعه پایدار و گردشگری روستایی، ماهنامه اجتماعی اقتصادی جهاد، خرداد و تیر شماره ۲۵۱- ۲۵۰.
- شفیعی ثابت، ناصر و هراتی فرد، سعیده (۱۳۹۸)، توانمندسازی ذی‌نفعان محلی برای مشارکت در توسعه پایدار گردشگری با نقش میانجی اثرات ادراک شده از گردشگری، فصلنامه علمی پژوهشی برنامه‌ریزی توسعه گردشگری تابستان ۱۳۹۸، دوره ۸، شماره ۲، ۹۰-۷۱.
- شمس‌الدینی، علی، (۱۳۸۹) گردشگری روستایی راهکاری سازنده برای توسعه روستای نمونه موردی: روستای فهلیان، مجله مسکن و روستا، شماره،۱۳۱ پاییز
- شمس‌الدینی، علی، (۱۳۹۳)، امیری، محمدرضا، تجزیه‌وتحلیل عوامل مرتبط با توسعه صنعت گردشگری در شهرستان ممسنی با استفاده از مدل SWOT، اولین همایش بین‌المللی علمی – راهبردی توسعه گردشگری جمهوری اسلامی ایران چالش‌ها و چشم‌اندازها،
- عینالی، جمشید، فراهانی، حسین، چراغی، مهدی و عباسی، فریبا (۱۳۹۷)، ارزیابی نقش گردشگری روستایی در توسعه پایدار جوامع محلی (مطالعه موردی: روستاهای هدف گردشگری- استان زنجان)، فصلنامه گردشگری و توسعه، ۷(۲)، ۱۹۳-۱۷۱.
قادری، اسماعیل، ۱۳۸۲، نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی پایدار، پایان‌نامه دوره دکتری، به راهنمایی عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری، دانشگاه تربیت مدرس
قدیری معصوم، مجتبی (۱۳۷۹) سیری در مفاهیم و ابعاد مختلف توسعه، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران- زمستان
- کرمی دهکردی، مهدی، کلانتری، خلیل و خراسانی، محمدامین (۱۳۹۵)، واکاوی کیفی مشکلات گردشگری روستایی در استان چهارمحال و بختیاری با استفاده از نظریه مبنایی با تأکید بر روستای دیمه شهرستان کوهرنگ، برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، ۵(۱۹)، ۱۹۸-۱۷۵.
- محمدی حمیدی، سمیه و سبحانی، نوبخت (۱۳۹۷) ارزیابی شاخص‌های توسعه پایدار در منطقه خاورمیانه با تأکید بر کشور ایران، مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۸(۲۸)، ۱۱۴-۹۹.
- مطیعی لنگرودی، سید حسن و متقی، سمیرا (۱۳۹۶)، واکاوی شاخص‌های توسعه اجتماعی ایران (رویکردی بر برنامه‌های توسعه)، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۴۱
- وثوقی، لیلا، خانی، فضیله، مطیعی لنگرودی، سید حسن و رهنمایی، محمدتقی (۱۳۸۹)، ارزیابی نگرش جامعه روستایی به گردشگری، بر مبنای مدل معادلات ساختاری (مطالعه موردی: منطقه کوهستانی رودبار قصران- شهرستان شمیران)، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، ۲(۸)، ۸۸-۶۳.

منابع خارجی:

- Giampiccoli, A. & Saymaan, M. (2017). Community-based tourism, responsible tourism, and infrastructure development and poverty. Afr J Hosp Tour Leisure
- Kumar Walia, Sandeep (2020), The Routledge Handbook of Community-Based
- Leslie, D, (Ed.). (2012). Responsible tourism: Concepts, theory and practice. CABI
- Liu, Z. (2003). Sustainable tourism development: A critique. Journal of Sustainable Tourism, 11(6), 459-475.
- Sartika, I. & Wargadinata, E. (2019), The Success Factors of Rural Communitu Based Tourism in Indonesia.

مدیریت شهری

فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱

Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]

Tourism Council and MEW Research, 'Qualitative Research on Rural Tourism in England'. 2001-2005
-Giampiccoli, A. & Kalis, J. H. (2012). Community-based tourism and local culture: the case of the amaMpondo. PASOS Revista de Tourism y Patrimonio Cultural, 10(1), 173-188.
-Gilmanr. 1996. sustainability.url:Http://www.context.org/I CLIB/DEFS/AIADEF.HTM.1996
-Godfrey, K. & Clarke, J, 2000, The tourism development handbook, The tourism development handbook: a practical approach to planning and marketing London: Continuum.
-International Conference on Industrial Engineering and Operations Management
-Kirsty Blackstock, A critical look at community based tourism,Community Development Journal Vol 40 No 1 © Oxford University Press and Community Development Journal 2005; all rights reserved. doi: 10.1093/cdj/bsi005
-Sakhaei, H. Yeganeh, M. & Afhami, R. (2022). Quantifying Stimulus-Affected Cinematic Spaces Using Psychophysiological Assessments to Indicate Enhanced Cognition and Sustainable Design Criteria. Frontiers in Environmental Science, 302.
-Shahbazi, Mehrdad, Yeganeh, Mansour, Bamanian, Yeganeh. 2020. Meta-analysis of environmental vitality factors in open spaces. Motaleate Shahri 9 (34), 61-76
-Tourism Management Concepts, Issues & Implications Overview of community-based tourism Publication details
-Trejos, Bernardo and Nora Chiang, Lan-Hung and Chi Huang wen (2008), The Open Open Access Support Networks for Community-Based Tourism in Rural Costa Rica, The Open Area Studies Journal, 1, 16-25
-Yeganeh, Mansour, Bemanian Mohammadreza, Ansari Mojtaba, Architecture as an Organism, 2012.
-Yeganeh, Mansour,2015. "Educating designing an architectural model based on natural principles and criteria." International conference new perspectives in science education.
-Yeganeh, Mansour. 2017. Intergenerational Semiotic Discourse as a Methodological Approach in Identity transforming of Islamic Cities. Revival of knowledge in the Muslim World: Methodological Approaches
-Yoon, Yooshik, Dogan Gursoy, Joseph S. Chen. (2001), Validating a tourism development theory with structural equation modeling Tourism Management, Vol.22, No.4, Pages 363- 372.
-Yunikawati, Nur Anita, Istiqomah, Ni'matul, Purboyo Priambodo, Magistyo, Sidi, Fatimah, (2021) Can Community Based Tourism (CBT) support Sustainable Tourism in the Osing Traditional Village? E3S Web of Conferences 232, 02023 (2021),IConARD 2020,
-Zare, Z. Yeganeh, M. Dehghan, N. 2022. Environmental and social sustainability automated evaluation of plazas based on 3D visibility measurements, Energy Reports, Volume 8, 2022, Pages 6280-6300, ISSN 2352-4847, https://doi.org/10.1016/j.egyr.2022.04.064.
In: Proceeding ICOGISS 2019, August 2nd-3nd, 2019, Jember, Indonesia.
- Sharpley R, & Craven B. The foot and mouth crisis—Rural economy and tourism policy implications: A comment. Current Issues in Tourism, 4(6), 527–537, 2001
- Sharpley,R.And J.Richard (1997)Rural Tourism,International Thomson Business Press,London
- Stamov St,Aleksieva J, and Stara Zagora Kota (2005), Specialized tourism types. Rural tourism. Part II.Publishing,House,P 1(in bularian).
- Suansri,Potjana(2003). Community tourism hand book, REST foundation,Canada. United Nations Development Program (UNDP), (2001), Human Development Report
- Tolkach, D, King, B. (2015), Strengthening Community-Based Tourism in a new resource- based island nation: Why and how? Tourism Management, 48, 386-398.
- Trejos, B, & Chiang, L.H. N. (2009). Local economic linkages to community-based tourism in rural Costa Rica. Singapore Journal of Tropical Geography, 30(3), 373–387.
- Zielinski, S, Kim, S, Botero, C. & Yanes, A. (2020), Factors that facilitate and inhibit community- based tourism initiatives in developing countries, Current Issues in Tourism, 23:6, 723-739.
- Zielinski, S, Milanés, B.C. & Jeong, Y. (2020), Factors that influence community-based tourism (CBT) in developing and developed countries. Tourism Geographies.
- Zielinski, S. Jeong, Y, Kim, S. & Milanés, B.C. (2020), Why Community-Based Tourism and Rural Tourism in Developing and Developed Nations are Treated Differently? A Review. Sustainability, 12, 5938.
- Shen,F,2009, Tourism and Sustainable Livelihoods Approach:Applicationwithin the Chinese context, ph.D.thesis,Lincoln university.
-Ansari, Mojtaba, Yeganeh, Mansour, Bemainan, Mohammadreza. 2012. Architecture as an Organism. International Conference on Industrial Engineering and Operations Management
-Ashtari, B. Yeganeh,Bemanian, MM. Vojdani Fakhr. B.2021. A Conceptual Review of the Potential of Cool Roofs as an Effective Passive Solar Technique: Elaboration of Benefits and Drawbacks. Frontiers in Energy Research, 624
-Balan M. Burghelea C. 2015. Rural Tourism and its Implication in the Development of the Fundata Village. Procedia - Social and Behavioral Sciences, Vol.188. No 14. Pp. 276-281
-Butler, R. (1998). Sustainable tourism system, Expnad od sustainable rural tourism in Sweden, in Bramwell & B.lane, rural tourism and sustainable rural development, pp.77.
-Chen, B. Qiu, Z. Usio, N. & Nakamura, K. (2018). Tourism's impacts on rural livelihood in the sustainability of an aging community in Japan. Sustainability, 10(8), 2896
-English Tourism Council. (2002) working for the Countryside: A strategy for rural tourism in England, English

مدیریت شهری
فصلنامه علمی پژوهشی
مدیریت شهری و روستایی
شماره ۶۸ . پاییز ۱۴۰۱
Urban managment
No.68 Autumn 2022

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-27]